

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΖ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 8 ΙΟΥΛΙΟΥ 1939

ΑΡΙΘ. 26-27

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ Β'

Κανονικῆ ψήφῳ τῶν Ἱεραρχῶν, τοῦ Κλήρου καὶ λαοῦ τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, τῇ προπαραελθούσῃ Τετάρτῃ, 21 παρελθόντος μηνός, μετὰ τρίμηνον καὶ πλέον ἀπὸ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ αἰοιδίου Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυροῦ Νικολάου, ἐξελέγη ὡς διάδοχος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ εὐκλεοῦς Θρόνου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου ὁ ἀπὸ Λεοντοπόλεως Χριστοφόρος Β', ἐνθρονισθεὶς τῇ 25 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς, συμφώνως τῇ ἐγκυκλίῳ τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας, Σεβ. Μητροπολίτου Τριπόλεως κ. Θεοφάνους, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ ἁγίου Σάββα τοῦ Ἁγιασμένου συνήλθεν ἡ ἐξ ἀρχιερέων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν συνέλευσις τῶν ἐκλεκτόρων, καθ' ἣν παρήσαν ἑκατὸν δώδεκα. Μετὰ σύντομον δέησιν, γενομένης μουσικῆς διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορίας, ἐνεγράφησαν εἰς τὸ τριπρόσωπον δελτίον τῶν ὑποψηφίων ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λεοντοπόλεως κ. Χριστοφόρος ὡς λαβὼν ψήφους ἐξήκοντα, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θουαίρων κ. Γερμανός, ὡς λαβὼν ψήφους πενήκοντα ὀκτώ καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος ὡς λαβὼν ψήφους πενήκοντα, προκριθεὶς διὰ κληρώσεως μετὰ τοῦ ἰσοψηφισαντος Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ κ. Πορφυρίου.

Μετὰ τὴν ἀνάδειξιν τῶν τριῶν τούτων ὑποψηφίων τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, συμπληρωμένης διὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σάρδεων κ. Γερμανοῦ, ἀποσταλέντος κατὰ τοὺς Πατριαρχικοὺς Κανονισμοὺς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τῇ αἰτήσῃ τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, εἰσηλθὼν εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα καὶ περιβληθέντα ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον καὶ προσεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ

ἤρξαντο τῆς τελετῆς τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ἁγ. Πνεύματος. Μεθ' οὗ, γενομένης μουσικῆς ψηφοφορίας, ἀνεδείχθη Πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς Μεγάλης Πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λεοντοπόλεως κ. Χριστοφόρος διὰ ψήφων πέντε, δύο λαβόντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θουαίρων κ. Γερμανοῦ.

Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ἐγεννήθη ἐν Μαδύτῳ τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου τῇ 17ῃ Ἰανουαρίου 1876, ἐξεπαιδεύθη δὲ ἐν τῇ ἐν Ἱεροσολύμοις Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ, ἐξ ἧς ἀριστεύσας ἀπεφοίτησεν τῷ 1900. Χειροτονηθεὶς εἰς διάκονον ἐν ἔτος πρὸ τῆς ἀποφοιτήσεώς του, συγκατελέγη εἰς τὰ μέλη τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος, διορισθεὶς κατὰ μὲν τὰ δύο πρῶτα ἔτη Γραμματεὺς, μετὰ ταῦτα δὲ ἐπὶ ἕτερα δύο ἔτη μέλος τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Πατριαρχείων.

Εἶτα ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Φωτίου προσελήφθη ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας προχειρισθεὶς τῷ 1906 εἰς Πρωτοσύγκελλον καὶ χειροτονηθεὶς τῇ 3ῃ Αὐγούστου τοῦ 1908 εἰς Μητροπολίτην Ἀξώμης. Ἀναλαβὼν μετὰ ταῦτα τὴν διαπαίμανσιν τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας Νουβίας, ἐγκατεστάθη εἰς Χαροῦμ μέχρι τοῦ 1914. Κατὰ τὸ 1909 μετέσχε τῇ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Φωτίου ἀποστολῆς τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1914, ἐκλεγείς Μητροπολίτης Λεοντοπόλεως, ἐπομανεν ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν τὸ ποιμνιον αὐτοῦ, ἐπανειλημμένως ἀντιπροσωπεύσας τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας εἰς Παγκριστινικὰ Συνέδρια καὶ μετασχὼν ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῆς συνελθούσης ἐν Ἀγίῳ Ὄρει τῷ 1930. Ἐκ τῶν συγγραφῶν αὐτοῦ αἱ γνωστότεραι εἶναι «Τὰ

ήμερολογιακά», «Τὸ βίπτισμα καὶ τὸ χρῆσμα τῶν αἵρετικῶν», «Κλῆρος καὶ Πολιτεία», «Τὰ κωλύματα τοῦ γάμου», «Μικτοὶ γάμοι».

Ἄμα τῇ ἐνθρονίσει του ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἔσπευσε νὰ ἀναγγείλῃ πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὰ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐνθρονίσεως αὐτοῦ διὰ τοῦ ἐξῆς τηλεγραφήματος.

Ἡλεημένοι ὑπὸ Κυρίου ἐνθρονίσθημεν ἐπισήμως σήμερον καὶ ἀναλαβόντες εὐθύνας διακυβερνήσεως ἀποστολικοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας ἀπενθύνομεν ἐγκάρδιον ἀδελφικὸν ἀσπασμόν.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Εἰς τοῦτο ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς: *Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία Ἑλλάδος χαρμοσύνως ἐνωτισαμένη ἀνάδειξιν ὑμειτέρας Μακαριότητος ἀπενθύνει αὐτῇ ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν δεομένη Κυρίου ἐνισχύη αὐτῇ ἐν διακυβερνήσει ἀγιωτάτου ἀποστολικοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας ἐπ' ἀγαθῷ τῆς καθόλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.*

ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΙ

Β. Διαταγαὶ τοῦ Θεοῦ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐπικειμένην κατάκτησιν τῆς «Γῆς τῆς ἐπαγγελίας», 26, 1—30, 17.

I.—Νέα ἀριθμησις τῶν μαχίμων ἀνδρῶν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, 26, 1 65: α') Ἡ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς, 26, 1-4 1) Ἡ διαταγὴ, στ. 1-2. 2) Ἡ ἐκτέλεσις στ. 3-4α.—β') Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γενομένης ἀπογραφῆς, 26, 45—51: 1) Φυλῆς Ρουβὴν, στ. 46—11: σύνολον μαχητῶν 43730. 2) φυλῆς Συμεὼν, στ. 12-14: μαχηταὶ 22.200. 3) φυλῆς Γάδ, στίχ. 15-18: μαχηταὶ 44500. 4) φυλῆς τοῦ Ἰούδα, στ. 19-22: μαχηταὶ 76500. 5) φυλῆς Ἰσοάχαρ, στ. 23-25: μαχηταὶ 64.300. 6) φυλῆς Ζαβουλὼν, στ. 26-27: μαχηταὶ 60500. 7) φυλῆς Μανασσῆ, στ. 29-34: μαχηταὶ 52.700. 8) φυλῆς Ἐφραΐμ, στ. 35-37: μαχηταὶ 32.500. 9) φυλῆς Βενιαμίν, στ. 38-41: μαχηταὶ 35500. 10) φυλῆς Δάν, στ. 42-43: μαχηταὶ 64.400. 11) φυλῆς Ἀσέρ, στ. 44-47: μαχηταὶ 43.400. 12) φυλῆς Νεφθαλί, στίχ. 48-50: μαχηταὶ 40.300. 13) Ἀνακεφαλαίωσις τῶν μαχίμων ἀνδρῶν, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν Λευϊτῶν, στ. 51

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ Σύνολον τῶν μαχητῶν κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἀριθμῆσιν 601.730 ἔναντι 603550 τῆς πρώτης ἀπαριθμήσεως. (Πρὸς Ἄριθμ. 2, 32). Ὁ ἔλικὸς οὗτος ἀριθμὸς ἐλέγχεται ἀκριβῆς ἐπὶ τῇ ἔξει τῶν δεδομένων τοῦ πρωτοτύπου Ἑβραϊκοῦ Κειμένου. Εἰς τινῶν φυλῶν τὸ ἐξαγόμενον ἢ Μετάφρασις τῶν Ἑβδομήκοντα δὲν εἶναι ἀκριβῆς, ἐνῶ

συμφωνεῖ πρὸς τὸ Ἑβραϊκὸν ὡς πρὸς τὸ γενικὸν ἐξαγόμενον.

γ') Ὁδηγίαι κανονιστικαὶ τῆς διανομῆς τῆς Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας 26, 52-56: 1) Ὁδηγία πρώτη: ἡ διανομὴ θὰ γίνῃ κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἐξαγομένου τῆς ἀπογραφῆς, στ. 52-53. 2) ἡ χρῆσις κλήρου: δευτέρα ὀδηγία, στ. 54-56.—δ') Ἀπαριθμησις τῶν Λευϊτῶν, 26, 57-62: 1) Ἱστορικὴ καὶ γενεαλογικὴ σύντομος ἐπισκόπησις τῆς φυλῆς, στ. 57-61. 2) Τὸ ἐξαγόμενον τῆς ἀπογραφῆς, στίχ. 62, ἦτοι 23000 πρωτότοκοι ἄρρενες ἀπὸ ἐνὸς μηνὸς ἡλικίας καὶ ἄνω. Πρὸς καὶ Ἄριθμ. 3, 1-43.—ε') Γενικὴ ἀνακεφαλαίωσις, 26, 63-65: 1) Ὑπόμνησις τῆς πιστῆς ἐκτελέσεως τῆς διαταγῆς τοῦ Θεοῦ περὶ ἀπογραφῆς, στ. 63. 2) Παρατήρησις ὅτι πάντες οἱ ζῶντες κατὰ τὴν πρώτην ἀπαριθμῆσιν εἶχον τελευτήσῃ ἐν τῇ ἐρήμῳ, στ. 64. 3) Ὁ λόγος τῆς τοιαύτης τελευτῆς καὶ παρατήρησις ὅτι μόνον δύο ἐξ ἐκείνων ἐπέζησαν, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ὁ Χάλεβ υἱὸς Ἰεφοννή, στ. 65.

II. Δύο νόμοι φύσεως κληρονομικῆς καὶ περὶ διαδοχῆς τοῦ Μωϋσέως, 27, 1-23: α') Νόμος ἀναφερόμενος εἰς τὴν κληρονομίαν ἐν περιπτώσει ἐλλείψεως ἀμέσων ἀρρέων κληρονόμων, 27, 1-11: 1) Ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐκδόσεως τοῦ νόμου: αἱ θυγατέρες τοῦ Σαλπαὰδ, μὴ ἔχουσαι ἀδελφόν, ζητοῦσι νὰ λάβωσιν αὐταὶ μερίδιον κατὰ τὴν διανομὴν τῆς Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας, στ. 1-4. 2) Ὁ Μωϋσῆς προσάγει τὸ αἴτημα αὐτῶν «ἐναντι Κυρίου», στ. 5. 3) Διάταξις τοῦ Κυρίου ἐν τῇ εἰδικῇ ταύτῃ περιπτώσει καὶ ἐν παρομοίαις περιπτώσει, στίχ. 6-11.—β') Ὁ Θεὸς ὀρίζει τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ ὡς διάδοχον τοῦ Μωϋσέως, 27, 12-23: 1) Ὁ Θεὸς προαγγέλλει εἰς τὸν Μωϋσέα τὸν θάνατόν του, παραχωρεῖ δὲ νὰ ἴδῃ ἀπὸ τοῦ ὄρους Ναβαὺ τὴν Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας, στ. 12-14. 2) Ὁ Μωϋσῆς ἱκετεύει τὸν Κύριον νὰ ἐρίσῃ τὸν διάδοχον αὐτοῦ, στ. 15-17. 3) Ὁ Κύριος ὀρίζει ὡς διάδοχον τοῦ Μωϋσέως τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ, στ. 18-21. 4) Ἐγκαθιδρύσις εἰς τὴν Ἀρχὴν τοῦ Ἰησοῦ Ναυῆ, κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διαταχθὲν τυπικόν, στ. 22-23.

III.—Κανονιστικαὶ τινες διατάξεις ὡς πρὸς τὰς θυσίας καὶ τὰς εὐχὰς, 28, 1-30, 17: 1) Μετὰ μικρὰν Εἰσαγωγὴν, στ. 1-3α, κανονίζονται τὰ τῶν καθημερινῶν θυσιῶν, στ. 36-8. 2) Αἱ σαββατικαὶ θυσίαι, 28, 9-10. 3) Αἱ θυσίαι τῶν νομηνῶν, 28, 11-15. 4) Αἱ πρὸς τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα συνημμένα θυσίαι, 28, 16-25. 5) Αἱ πρὸς τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς συνημμένα θυσίαι 28, 26-31. 6) Αἱ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Σαλπύγων ἐντεταλμένα θυσίαι, 29, 1-6. 7) Αἱ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἐξίλασμοῦ θυσίαι 29, 7-11. 8) Αἱ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας θυσίαι 29, 12-38. 9) Ἐπισφραγιστήριος ὑπόμνησις τῶν κανονιστικῶν τούτων διατάξεων 29-39. 10) Διατάξεις τινὲς σχετικῶς πρὸς τὰς εὐχὰς, 30, 1-17. 1) Μετὰ τὴν Μετάβασιν καὶ τὴν Εἰσαγωγὴν, στ. 1-2, περὶ τῶν εὐχῶν τῶν ἀνδρῶν, 30, 3. 2) Αἱ εὐχαὶ τῶν γυναικῶν, στ. 4-17: ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ κόρη εὐρίσκειται ὑπὸ τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, στ. 4-6: περιπτώσις γάμου πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς γενομένης εὐχῆς, στ. 7-9.

περίπτωσις χήρας ἢ διεξευγμένης, στ. 10· περίπτωσις γυναικὸς ποιούσης εὐχήν, ἐνῶ ἡγή ἔχει ὑπανδρευθῆ, στ. 11-16. Συμπέρασμα ἀφορῶν εἰς τὰς εὐχὰς τῶν γυναικῶν, στ. 17.

E. I. K.

ΔΩΡΕΑΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΝ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ
ΤΟΥ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓ. ΣΧΟΛΗΣ

Πρὸ τινος ἐδωρήθησαν εἰς τὴν θεολογικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν πρὸς πλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης τῶν χειρογράφων αὐτῆς τὰ ἀκόλουθα τρία χειρόγραφα.

1. Χειρόγραφον ἐσταχωμένον καὶ ἀποτελούμενον ἐξ 135 φύλλων ἀριθμηθέντων ὑπ' ἑμοῦ, ὧν τὰ τρία πρῶτα (1-3) καὶ τὰ ἑννέα τελευταῖα (127—135) ἄγραφα.

Ἐν φύλλῳ 4α ἀναγινώσκωμεν «Εἰρημολόγιον πᾶν εὐσχημάτιστον καὶ εὐμελές, ὃ δὴ πρὸς τοῖς εἰρημοῖς καὶ πολλοῖς ἄλλοις κεκόσμηται τανῦν, ἀλλὰ πλείστοις πόνοις τε καὶ ἐπιμελείᾳ ἀνεγράφη ὑπὸ Κωνσταντίνου Ῥάλλη τοῦ Βυζαντίου, ἁωκ'», καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ φύλλου ἴσα «Εἰρημολόγιον σὺν Θεῷ ἁγίῳ περιέχον τὰς καταβασίας τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἐσθρῶν, ὅπερ συνετέθη κατὰ τὸ ὕφος τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας παρὰ τοῦ μουσικολογιωτάτου ἡμετέρου διδασκάλου λαμπαδαρίου κυροῦ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου ἐπ' ὧ ρελεῖα τῶν χριστιανῶν».

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντίνου Ῥάλλη καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

2. Χειρόγραφον ἐσταχωμένον διὰ ναστοῦ χάροτο καὶ ἀποτελούμενον ἐκ φύλλων 110 ἀριθμηθέντων ὑπ' ἑμοῦ, ὧν τὰ ἑννέα πρῶτα (1-9) καὶ τὰ δέκα τέσσαρα τελευταῖα (97-110) ἄγραφα.

Ἐν φύλλῳ 10α ἀναγινώσκωμεν «Πίναξ τοῦ ὀρθοῦ νομίμου διὰ τὰ εὐρεῖ ἐν συντόμως τὰ κεφάλαια». Ὁ πίναξ οὗτος καταλαμβάνει τὰ φύλλα 10α—16β περιέχων διακόσια τριάκοντα ἐξ κεφάλαια (α'—σλατ'). Τῶν κεφαλαίων τούτων, ἅτινα καταλαμβάνουσι τὰ φύλλα 35β—94β ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Κανόνες συνοδικοὶ καὶ ἀποστολικοὶ καὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου καὶ ἐτέρων ἁγίων» προηγεῖται «Νουθεσία εἰς πνευματικὸν πατέρα καὶ ἀσφάλεια» καταλαμβάνουσα φύλλα 18α—35α καὶ ἔπειτα «Εὐχὴ συγχωρητικὴ εἰς τοὺς θέλοντας νὰ μεταλάβουν, τοὺς τὴν διαβάξῃ ὁ πνευματικὸς ἢ ὁ ἱερέας» καταλαμβάνουσα τὰ φύλλα 95α—96α. Ἐν φύλλῳ 97β ἔχει ἀρχίσει νὰ γράφῃ ὁ ποιητὴς κίττωρ τοῦ κώδικος τούτου τὴν διαθήκην του, ἣν ὁμοῦς ἔχει ἀφίσει ἀτελεῖ. Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ ἔχει γραφῆ ὑπὸ μεταγενεστέρου χειρὸς «1841 ὀκτώμβριος 17 ἀνεχώρησε ἐκ Ἀθῶν εἰς τὴν Καστοριάς διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐτῶν 18 ἡλικίας Πέτρος Παναγιώτου».

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ αἰδ. Βασιλείου Κυριαζῆ ἐφημερίου ἁγ. Δημητρίου Κηφισίας.

3. Ἡ Φιλοθήκη τοῦ Μητροφάνους τοῦ Κριτοπούλου, τὸ πολῦτιμον τοῦτο χειρόγραφον, τὸ περιέχον αὐτόγραφα, ὡς τὰ πολλά, λογίων τῆς Ἀγγλίας, Γερμανίας καὶ Ἑλβετίας καὶ ἀποτελοῦν μίαν τῶν πλουσιωτέρων συλλογῶν αὐτογράφων τῶν ἀρχῶν τοῦ δεκά-

του ἑβδόμου αἰῶνος, δι' ὧν διαφωτίζονται σκοτεινὰ τινὰ σημεῖα τοῦ βίου τοῦ Μητροφάνους Κριτοπούλου καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην σχέσεων αὐτοῦ καὶ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καθόλου πρὸς τοὺς διαμαρτυρομένους. Περιγραφὴν τοῦ χειρογράφου τούτου βλέπε ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τόμ. 13 (1938) σ. 146 ἔ.

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐδωρήθη ὑπ' ἑμοῦ.

Ἡ θεολογικὴ σχολὴ λαβοῦσα γνῶσιν τῶν ἀνωτέρω δωρεῶν ἀνέθηκε τῷ Κοσμήτορι αὐτῆς, ὅπως καὶ ἐγγράφως ἐκφράσῃ τοῖς δωρηταῖς τὰς θεομὰς αὐτῆς εὐχαριστίας.

K. ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗΣ

ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ Ι. ΚΟΤΣΩΝΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἡ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΚΟΜΒΩΝ

[3]

Ἡ χριστιανικὴ ἀνατροφή καὶ ἡ ἐν γένει ἐκπαίδευσις τῶν τέκνων ἀπετέλει ἡδὴ ἀπὸ τοῦ πρώτου αἰῶνος πρόβλημα διὰ τοὺς χριστιανούς, οἱ ὅποιοι ὤφειλον νὰ ἐξασφαλίσωσιν εἰς τὰ τέκνα των ἐκτὸς τῆς ἀναπτύξεως τοῦ σώματος καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν ὑγιείαν, ἐμφυσῶντες εἰς τὴν ψυχὴν των τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς. Οὕτως ὁ Ἀπόστολος παραγγέλλει, ὅπως οἱ πατέρες ἐκτρέψωσι τὰ τέκνα των «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» (Ἐφεσ. 6, 4), οἱ δὲ χριστιανοὶ συγγραφεῖς τοῦ 2ου μ. Χ. αἰῶνος προτρέπουσι τοὺς χριστιανούς γονεῖς νὰ ἐκπαιδεύωσι τὰ τέκνα των εἰς «τὴν παιδείαν τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ»³¹ ἀπὸ τῆς πρώτης νεότητος αὐτῶν³². Ὡραία εἶναι ἡ παραγγελία, ἡ ὁποία δίδεται εἰς τὸν καὶ ἀνωτέρω μνημονοθέντα Ἑρμᾶν, ἵνα μὴ ἀμελήσῃ τὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του, διότι ὅπως ὁ τεχνίτης ὁ ἐπεξεργαζόμενος τὸν χαλκὸν διὰ τῶν συνεχῶν κτυπημάτων τῆς σφύρας ἐπιτυγχάνει τέλος τὴν κατασκευὴν τοῦ πράγματος, τὸ ὅποιον ἤθελε νὰ κατασκευάσῃ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ μεθ' ὑπομονῆς καὶ συνεχῆς ἐπανάληψιν τῶν διδασκτικῶν λόγων κατορθώνει ἐν τέλει νὰ ὑπερνικήσῃ τὰς ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ παιδίου ὑπαρχούσας πονηρίας³³. Εἰς δὲ τὰς προσευχὰς αὐτῆς ἡ Ἐκκλησία παρεκάλει ὡσαύτως τὸν Κύριον, ἵνα δώσῃ εἰς πάντας, καὶ ἰδίως εἰς τὰ παιδιά, «εὐλογίαν προκοπῆς καὶ δελτιώσεως, ἵνα πάντες γένωνται ζῶντες καὶ ἐκλεκτοὶ ἀνθρώπων» (Εὐχολ. Σερραπ. XI, 6, Funk, II, 170, 6 ἔξ.).

Ἡ κατὰ κόσμον μόρφωσις, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἑλληνικὴ, ἡ ἀνθρωπιστικὴ, ὅπως θὰ ἐλέγομεν σήμερον, παρ' ἑλλην

31. Πολύκαρπος Σμύρνης, Πρὸς Φιλιπ. IV, 2. Πρὸλ. Ἀποστ. Διατ. VI, 15, Funk, 339, 8 ἔξ.

32. Βαρν. XIX, 5 «οὐ μὴ ἀσῆς τὴν χειρὰ σου ἀπὸ τοῦ υἱοῦ σου ἢ ἀπὸ τῆς θυγατρὸς σου, ἀλλὰ ἀπὸ νεότητος διδάξεις φόβον Θεοῦ».

33. Ἑρμᾶ, Ποιμὴν, Ὅρασι. I, 3, 2 «...ὁ μόνον μῆραθ μῆσῃς, ἀλλὰ εὐψύχει καὶ ἰσχυροποιεῖ σου τὸν οἶκον ὡς γὰρ ὁ χαλκὸς σφυροκοπῶν τὸ ἔργον αὐτοῦ, περιγίνεται τοῦ πράγματος οὐ θέλει, οὕτω καὶ ὁ λόγος ἐκκημερινὸς ἐδικαίως περιγίνεται: πάσης πονηρίας μὴ διαλείπῃς σὺν νοουθεσίᾳ σου τὰ τέκνα».

τὴν ἀντίθεσιν τῶν χριστιανῶν πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ παρὰ τὴν προσπάθειαν τῶν χριστιανῶν ἀπολογητῶν, ἀκολουθούντων ἐν προκειμένῳ τὸ παράδειγμα τῶν ἑλληνοιστῶν Ἰουδαίων, ὅπως χαρακτηρίσθη ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία ὡς δάνειον ἐκ τῆς Ἰσραηλιτικῆς θρησκείας, οὐ μόνον δὲν παρελείπετο, ἀλλὰ καὶ παρείχετο θαυμάσιον, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἔργων τῶν χριστιανῶν συγγραφέων, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐντριβέστατοι τόσον ἐν τῇ Ἀγ. Γραφῇ ὅσον καὶ ἐν τοῖς κλασσικοῖς γράμμασιν καὶ ἐκ τῆς ὑπάρξεως διασήμων χριστιανῶν σοφιστῶν τόσον ἐν Ἀθήναις, ὅσον καὶ ἐν Νικομηδείᾳ, Ἐφέσῳ, Ἀλεξανδρείᾳ κ. ἄ. Διότι οἱ χριστιανοὶ οὐτοὶ, γνωρίζοντες νὰ ἀποχωρίζωσι τὸ ψευδὲς ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς, προσελάμβανον μόνον τὸ ὠφέλιμον. Χαρακτηριστικὴ διὰ τὴν ἀγάπην, ἣν ἔτρεφον οἱ χριστιανοὶ πρὸς τὰ κλασσικὰ γράμματα, εἶναι ἡ διαταγὴ τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, ὁ ὅποιος τὴν κλασσικὴν μόρφωσιν ἐπέτρεψε νὰ διδάσκωσι καὶ νὰ διδάσκωνται μόνον ὅσοι παρεδῶχοντο συγχρόνως καὶ τὴν εἰδωλολατρικὴν θρησκείαν, νομίζων ὅτι οὕτω θὰ ἐξήσκει ἰσχυρὰν ἐπὶ τῶν χριστιανῶν διδασκάλων καὶ τῶν χριστιανῶν γονέων ἐπίδρασιν, ἐὰν δηλαδὴ ἔθετεν αὐτοὺς πρὸ τοῦ διλήμματος τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς θρησκείας τῶν ἢ τῆς μελέτης τῶν κλασσικῶν.

Διὰ τοὺς χριστιανούς ἐν τούτοις, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀπετέλει τὴν θάσιν τῆς μορφώσεως τῶν τέκνων τῶν ἦτο ἡ μελέτη τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἡ ὁποία, κατὰ τὴν μαρτυρίαν, τὴν ὁποίαν ἔχομεν περὶ τοῦ Ὠριγένους, ἀπεστηθίζετο κατὰ τμήματα³¹ καὶ τὴν ὁποίαν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ μαρτυρολόγιου τῶν μαρτύρων Ἀγάπης, Εἰρήνης κλπ., ἐμελέτων νύκτα καὶ ἡμέραν³², πολλῶν ἐξ αὐτῶν προσιμῶντων τὸν θάνατον ἢ τὴν εἰς εἰδωλολατρικὰς χεῖρας παράδοσιν τῶν ἱερῶν τῶν κειμένων³³. Πόσον ἦτο διαδεδομένη μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἡ κατ' ἰδίαν χρῆσις τῆς Ἀγ. Γραφῆς κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας μαρτυρεῖται ἀπὸ τὰ κατὰ τῆς διαδόσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν διωκτῶν Ῥωμαίων αυτοκρατόρων λαμβανόμενα μέτρα, διὰ τῶν ὁποίων ἐπεβάλλετο εἰς πάντας τοὺς χριστιανούς ἡ παράδοσις τῶν Ἀγ. Γραφῶν εἰς τὸ πῦρ.

31. «πρὸ τῆς τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων μελέτης, ἐνῆγε τοῖς ἱεροῖς ἐνασκεισθαὶ παιδεύμασιν, ἐκμαθήσεις καὶ ἀπαγγελίας ἡμέρας ἐκάστης αὐτὸν εἰσπραττόμενος» (Εὐσεβ. Ἐκκλ. ἱστ. VI, 2,8). Πρβλ. καὶ Ἀποστ. Διατ. IV, 11,4 (=Funk σ. 233,6 ἐξ.) «ἐκδιδάσκετε οὖν ὁμοῦν τὰ τέκνα τὸν λόγον Κυρίου.. ἀπὸ ἐρέφους διδάσκοντες αὐτὰ ἱερὰ γράμματα ἡμετέρα τε καὶ θεῖα καὶ πᾶσαν γραφὴν θεῖαν παραδιδόντες αὐτοῖς...».

32. Μαρτύριον Ἀγάπης, Εἰρήνης κλπ. V, 7, «ἐν τῷ οἴκῳ ἡμῶν ἦσαν (=αἱ Γραφαὶ) καὶ οὐκ ἐτολμῶμεν αὐτὰ ἐξάγειν ἔξω. Ὅθεν λοιπὸν καὶ ἐν θλίψει μεγάλῃ ἡμεν μείνασαι, ὅτι οὐκ ἠδυνάμεθα αὐτοῖς προσέχειν νύκτα καὶ ἡμέραν. κινθῶ; καὶ ἀπ ἀρχῆς ἐποιούμεν ἕως τῆς περυσινῆς ἡμέρας ἡς καὶ ἀπεκρύψαμεν αὐτά. Πρβλ. καὶ Acta Euphr II, Euphrus libera manu signans sibi frontem, dixit: (κατὰ τὴν ἀνάκρισιν) Quae tunc (εἰς τὴν προηγούμενην) dixi, et nunc ea confiteor, me esse Christianum et divinas scripturas legere.

33. Acta Euphr II, 2 ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος διατὶ δὲν παρέδωκε τὰς Γραφὰς ἀπαντῶ; Quia Christianus sum et tradere non licebat magisque expedit mori, quam tradere in his vita aeterna est. qui tradit, vitam aeternam perdit. ut eam non perdam, vitam meam do.

Οἱ χριστιανοί, ἵνα τὰ παιδιά των ἐξ ἀπαλῶν οὐλοχων ἐθίζωνται εἰς τὸ νὰ προσφέρωσι λογικὴν λατρείαν πρὸς τὸν Κύριόν των, μεταβαίνοντες εἰς τὸν Ναόν, παρελάμβανον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ τέκνα των, παρὰ τὰς ἐξαιρετικὰς δυσκολίας καὶ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὅποιους ἐνέκλειεν ὁ ἐκκλησιασμός, ὁ ὅποιος τότε ἐγένετο συνήθως πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Ἐκ τῶν παιδιῶν, κατὰ τὴν ὥραν τῆς λατρείας, τὰ μὲν μικρότερα ἔπρεπε νὰ μένωσι πλησίον τῶν γονέων των, τὰ δὲ μεγαλύτερα ἠδύναντο νὰ κάθηται: ἰδιαιτέρως, ἐὰν ὑπῆρχον ἐπαρκῆ καθίσματα, εἰδ' ἄλλως ἴσταντο ὀρθοί³⁷. Διὰ τὴν δυνατότητα ὁμοῦς τοῦ νὰ φύγωσι τὰ μικρότερα ἐξ αὐτῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς λατρείας ἀπὸ τοὺς γονεῖς των, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς εὐχῆς τῆς Θ. Εὐχαριστίας ὁ διάκονος παρήγγελεν εἰς τὰς μητέρας νὰ τὰ λάβωσι πλησίον των διὰ τῆς φράσεως «τὰ παιδιά προσλαμβάνεσθε αἱ μητέρες»³⁸. Εἰς ἐτέρας περιπτώσεις τὰ παιδιά ἴσταντο ἐμπροσθεν τοῦ ἱ. θήματος, εἰδικὸς δὲ διάκονος ἱστάμενος πλησίον των, ἐπρόσεχεν ἵνα μὴ ἀτακτῶσιν³⁹. Ἡ παρουσία δὲ τῶν παιδιῶν εἰς τὸν ναὸν δὲν ἦτο, ὡς φαίνεται, ἐξ ὀλοκλήρου παθητικῆ, ἀλλὰ κατὰ διαλείμματα συμμετεῖχον ταῦτα ἐνεργῶς, συμπάλλοντα μετὰ τῶν λοιπῶν χριστιανῶν. Εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ διακόνου ἀπαγγελλόμενας αἰτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἄπαν τὸ ἐκκλησίασμα ἀπήντα διὰ τοῦ «Κύριε ἐλέησον», ἔχομεν τὴν πληροφορίαν, ὅτι τὰ παιδιά κυρίως ἦσαν τὰ προεξάρχοντα⁴¹.

Δεδομένης τῆς βαθείας πίστεως τῶν πρώτων χριστιανῶν πρὸς τὸ μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας εἶναι εὐνόητον, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀποκλεισθῶσι τὰ τέκνα των ἀπὸ τοῦ νὰ λάβωσι τὸ «φάρμακον τῆς ἀθανασίας», ὅπως καλεῖ τὴν Θ. Μετάληψιν ὁ ἄγ. Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος τυγχάνοντα μάλιστα ἐξαιρετικῆς ἔως προτιμήσεως ἐν τῷ μυστηρίῳ, μετελάμβανον εὐθὺς μετὰ τοὺς κληρικούς καὶ τοὺς ἀσκητάς, τοῦ λαοῦ μεταλαμβάνοντος μετὰ ταῦτα⁴¹. Διὰ τῆς τοιαύτης των συμμετοχῆς εἰς τὸ μυστήριον τῶν μυστηρίων, ἐν μέσῳ τοῦ μυστικοπαθοῦς καὶ κατασκευτοῦ τῶν κατασκευῶν ἢ τῶν κατ' οἶκον ἐκκλησιῶν περιβάλλοντος καὶ εἰς ὥραν τόσον ὀρθρινήν, ἔδημιουργεῖτο θαθεῖα εἰς τὴν ψυχὴν των ἐντύπωσις ἀποτελοῦσα, τρόπον τινα, ἀρραδῶνα διὰ τὴν μελλοντικὴν των ἐξέλιξιν. Διότι εἶναι γνωστὸν πόσον θαθεῶς ἐγχαράττονται αἱ ἐντυπώσεις κατὰ τὴν τρυφεράν ταύτην ἡλικίαν καὶ πόση χρειάζεται προσοχὴ διὰ τὰς πρώτας εἰκόνας, αἱ ὁποῖαι χαράσσονται εἰς τὴν

37. Ἀποστ. Διατ. II, 57,12 (=Funk, 165,2 ἐξ.) «οἱ μὲν νεώτεροι ἰδία καθεζέσθωσαν, ἐὰν ἢ τόποι, εἰ δὲ μὴ στηκέτωσαν ὀρθοί... τὰ δὲ παιδιά ἐστῶτα προσλαμβάνεσθωσαν αὐτῶν οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες, αἱ δὲ νεώτεροι πάλιν ἰδίᾳ, ἐὰν ἢ τόπος. εἰ δὲ μὴ γε ὕψισθεν τῶν γυναικῶν ἱστάσθωσαν».

38. Ἀγ. ὁμ. VIII, 12,2 = Funk, 491,22 ἐξ.

39. Ἀγ. ὁμ. VIII, 11,10 «τὰ παιδιά δὲ στηκέτωσαν πρὸς τῷ θήματι, καὶ διάκονος αὐτοῖς ἕταρος ἔστω ἐφεστώς, ὅπως μὴ ἀτακτῶσιν» (=Funk, 493,9 ἐξ.).

40. Ἀποστ. Διατ. VIII, 6,9 (=Funk 480 6 ἐξ.) «ἐφ' ἐκίστη δὲ τούτων, ὧν ὁ διάκονος προσφωνεῖ (=αἰτήσεις), ὡς προεπινοησὶν λεγέτω ὁ λαός: Κύριε ἐλέησον, καὶ πρὸ πάντων τὰ παιδιά».

41. Ἰεῖ ἀνωτ. 27μ. 26.

ψυχὴν τῶν παιδιῶν !

Διὰ τοῦτο πολὺ σοφῶς, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν καὶ κατὰ πάντα συμφώνως πρὸς τὰ νεώτατα πορίσματα τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης, οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ διετάσσοντο νὰ προφυλάξωσι τοὺς νεαροὺς αὐτῶν βλαστοὺς οὐ μόνον ἀπὸ τῶν κακῶν πράξεων, ἀλλ' ἔτι καὶ ἀπὸ τῶν «πονηρῶν λόγων» (Ἐρμᾶ Ποιμ. Παραβολή, V, 3,9), φροντίζοντες νὰ διατηρῶσι καὶ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν καθαρὰν ἀπὸ πάσης ματαιίας καὶ πονηρᾶς ἐπιθυμίας. ἀναφερομένης εἰς τὴν ἀπόκτησιν ἀγαθῶν τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ προσπαθοῦντες νὰ ἀναπτύξωσιν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῆς τρυφερᾶς ταύτης ἡλικίας τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς τῆς ἀγάπης, ταπεινοφροσύνης, εὐσπλαγχνίας, εὐσεβείας κλπ. (αὐτόθ. Παραβ. VII, 6 καὶ Α', Ἐπιστ. Κλήμ. πρὸς Κορινθ. XX, 8).

Ἐάν, παρὰ τὰς προφυλάξεις ταύτας, ἤθελεν ἀναφανῆ εἰς τὰ τέκνα των κακία τις, ἢ ἀποκοπή ταύτης δὲν ἀπέκλειε καὶ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ σκληροῦ μέτρου τῶν σωματικῶν ποινῶν, οἷα εἶναι ὁ ῥαβδισμὸς. Διότι ἀνεγνωρίζετο, ὅτι εἰς ὠρισμένας περιστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐπανειλημμένως, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος, ἐδοκιμάσθη ἡ προτροπὴ πρὸς τὸ καλὸν καὶ ἡ συμβουλή, ἢ ἀποφυγὴ τῆς χρήσεως τῶν σωματικῶν ποινῶν δὲν ἀποτελεῖ ἐκδήλωσιν ἀγάπης ἐκ μέρους τοῦ γονέως πρὸς τὸ τέκνον του, ἀλλὰ μίσους, κατὰ τὸ λόγιον τῶν Παρισιμῶν τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος, «ὃς φεῖδεται τῆς ἑαυτοῦ βακτηρίας μισεῖ τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν (Παρ. 13,24), διότι ὁ γονεὺς, πατάσων τὸ σῶμα τοῦ τέκνου του διὰ τῆς ῥάβδου, προφυλάσσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ τοῦ θανάτου (αὐτ. 24,14).

Ἡ καταφυγὴ ὁμῶς εἰς τὸ σκληρὸν τοῦτο μέτρον οὐδέποτε ἐπετρέπετο νὰ ἀποτελῇ ἐκδήλωσιν νευρικότητος ἢ τυχαίαν ἐνέργειαν, ἀλλὰ λελογισμένην πρᾶξιν, προερχομένην ἐξ ἐμβριθοῦς σταθμίσεως τῶν λόγων, τῶν ἐπιβαλλόντων αὐτῆν⁴². Πολλῶ ὀλιγώτερον ἐπετρέπετο τὸ μέτρον τοῦ ῥαβδισμού νὰ ἀποτελῇ ἐκδήλωσιν μνησικακίας ἢ ἐκδικήσεως τῶν γονέων πρὸς τὸ τέκνον, ὅπερ ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἰδέαν τῆς μετὰ δικαιοσύνης ἐπιβληθείσης τιμωρίας καὶ συντελεῖ ὄχι πλέον εἰς τὴν διόρθωσιν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐντὸς αὐτοῦ πρόκλησιν ἐπαναστατικῆς διαθέσεως καὶ εἰς τὸν ἐξοργισμόν αὐτοῦ⁴³. Ἡ ἐπίπληξις, ἀποτελοῦσα καὶ αὕτη εἶδος τιμωρίας, μάλιστα δὲ διὰ παιδία ἐκ φύσεως εὐαίσθητα, ἐπεβάλλετο νὰ χρησιμοποιῆται συχνότερα, ἂν καὶ οὐχὶ ἄνευ μέτρου, διότι ἐκ τῆς συχνῆς χρήσεως ἠδύνατο νὰ χάσῃ καὶ αὕτη τὴν ἀξίαν τῆς, ἐν ᾗ ἄφ' ἑτέρου ἢ παράλειψις δεδικοιολογημένης ἐπιπληξείας ἐθεωρεῖτο, ὅτι δύναται νὰ ἐδηγήσῃ εἰς ἀποθράσυσιν καὶ ἀνυπακοὴν τοῦ ἀτακτῆσαντος παιδίου (πρὸβλ. Ἀποστ. Διατ. IV, XI, I, 2 (Funk, I, 231, 23 ἐξ.). Ἡ ἀνυπακοή, δυναμένη νὰ ἐπιφέρῃ πλήρη ἀναστάτῳσιν τῆς οἰκογενειακῆς πειθαρχίας, ἐθεωρεῖτο

42. Πρὸβλ. Ἀποστ. Διατ. IV, 11,2 (=Funk, 231,25 ἐξ.) «σφρονίζοντες αὐτὰ μετὰ ἐμβριθείας».

43. Ἰδὲ Ἐφεσ. 6,4. Πρὸβλ. καὶ Ἐρμᾶ, Ποιμῆν. Ὅρασ. II, 3,1 «μηκέτι μνησικακίης τοῖς τέκνοις σου... ἵνα καθαρῶσθῶσιν ἀπὸ τῶν προτέρων ἁμαρτημάτων αὐτῶν. Παιδευθήσονται γὰρ παιδεῖα δικαίᾳ, ἐάν οὐ μὴ μνησικακίης αὐτοῖς. μνησικακία θάνατον κατεργάζεται».

ὑπὸ τῶν πρῶτων χριστιανῶν ὡς κακία, ἐναντι τῆς ὁποίας ἔπρεπε νὰ ληφθῶσιν αὐστηρότατα μέτρα. Ἴνα δὲ κατανοήσωμεν πόση ἀπεδίδοτο σημασία εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς ὑπακοῆς τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς των, ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν, ὅτι μεταξὺ τῶν προσόντων τῶν ὑποψηφίων κληρικῶν καὶ ἐπισκόπων, οἱ ὅποιοι τότε ἦσαν ἕγγαμοι, ἐζητεῖτο, ὅπως τὰ τέκνα των μὴ εἶναι ἀνυπότακτα (Τίτ. I, 6), ἀλλὰ διακρίνονται διὰ τὴν ὑποταγὴν αὐτῶν, τὴν θεοσεβειαν (Ἀποστ. Διατ. II, 2,3 = Funk I, 35,5) καὶ τὴν σεμνότητα (Α'. Τιμ. 3,4). Διότι, ὅπως σημειοῦσιν αἱ Ἀποστ. Διαταγαί, ἐάν «οἱ κατὰ σάρκα ἴδιοι πρὸς αὐτὸν στασιάζουσι καὶ ἀπειθοῦσιν, πῶς οἱ ἔξω τῆς οἰκίας αὐτοῦ ἴδιοι γενόμενοι αὐτῷ ὑποταγήσονται;» Ἡ δὲ γνωστὴ προτροπὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολῇ πρὸς τὰ τέκνα πάλιν τὴν ὑπακοὴν συνιστᾷ (Ἐφεσ. 6, I, πρὸβλ. Ἀποστ. Διατ. IV, II, 4 = Funk, I, 233,7 ἐξ.) Ἡ ὑπακοὴ ἐθεωρεῖτο ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἀξία, διότι ὁδηγεῖ πρὸς τὴν ταπεινοφροσύνην, ἀρετὴν, τὴν ὁποίαν ὡσαύτως ἐκαλοῦντο νὰ ἀναπτύξωσιν οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ εἰς τὴν ἀπαλὴν ψυχὴν τῶν τέκνων των, τὰ ὅποια ἔπρεπε διὰ τοῦ παραδείγματος τῶν γονέων των νὰ διδαχθῶσι «τὶ ταπεινοφροσύνη παρὰ θεῶ ἰσχύει» (Κλήμ. Α' Ἐπιστ. πρὸς Κορινθ. XX, 8, πρὸβλ. Ἐρμᾶ, Ποιμ. Παραβ. VII, 6) εἶναι δὲ πολὺ παιδαγωγικὸν τὸ νὰ ζητῆται ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀρετῆς τῆς ταπεινοφροσύνης εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν νεαρῶν χρόνων, διότι εἶναι γνωστὸν πόσον σπυδαῖον ἀντίρροπον δύναται μετὰ ταῦτα ν' ἀποτελέσῃ, ὅταν τὸ παιδίον εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, ὅτε ἡ φαντασία εἶναι ζωηροτέρα καὶ ἡ ἐκ φύσεως προσιδιάζουσα πρὸς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν ὀρμητικότης καὶ ἡ ὑπερβολικὴ περὶ τοῦ ἰδιοῦ αὐτοῦ ἐγὼ ἰδέα ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν νέον τὴν ἱκανότητα τοῦ «γνωθῆ σαυτὸν», παραδίδουσα αὐτὸν ἔρμαιοι τῶν πλέον παραβόλων καὶ ἀλλοκότων σχεδίων καὶ βλάβων.

Κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, τὴν κρίσιμον ταύτην περίοδον τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἐφιστάτο ἰδιαιτέρως ἡ προσοχὴ τῶν χριστιανῶν γονέων ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῶν τέκνων των. Ἰδίως αἱ συναναστροφαί των ἔπρεπε νὰ ἐλέγχωνται σοβαρῶς καὶ μάλιστα ἐκεῖναι, εἰς τὰς ὁποίας μετέβαινον πρὸς διασκέδασιν. Προετρέποντο δηλαδὴ νὰ ἀπαιτῶσιν, ἵνα τοῦτο γίνεται κατόπιν τῆς ἀδείας των, διότι εἰς τὰ συμπόσια τὰ παιδία των ἦτο δυνατόν εὐκόλως νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐπαφήν πρὸς νέους ἀκολάστους, νὰ παρασυρθῶσι δὲ ὑπ' αὐτῶν εἰς θανάσιμα ἠθικὰ παραπτώματα⁴⁴.

Κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν ὡσαύτως ἀνέκυπτε διὰ τοὺς χριστιανοὺς γονεῖς καὶ τότε, ὡς καὶ σήμερον, τὸ ζήτημα τῆς ὑπὸ τῶν τέκνων των ἐκλογῆς ἐπαγγέλματος. Χαρακτηριστικὸν ὁμῶς διὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶναι ἐν προκειμένῳ, ὅτι καθωδηγούντο εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν τέκνων των οὐχὶ ἐξ ὑπολογισμῶν περὶ ἐξασφαλίσσεως λαμ-

44. Ἀποστ. Διαταγ. IV, 11,4 (=Funk, I, 233,11 ἐξ.) «μετὰ ὀμηλικῶν εἰς συμπόσιον μὴ ἐόντες αὐτὰ συμβάλλειν ὅτω γὰρ εἰς ἀταξίαν ἐκτραπήσονται καὶ εἰς πορνείαν περιπεσοῦνται».

προῦ και ἀνέτου θίου διὰ τὰ τέκνα των, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐάν τὸ ἐπάγγελμα ἦτο ἐπιτήδειον και ἀρμόζον «τῷ Λόγῳ». δηλαδή ἐάν ἦτο σύμφωνον πρὸς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν (Ἀποστ. Διατ. IV. II.I Funk 1, 231, 21 ἐξ.). Ἡ ἔγκαιρος δὲ ἀπασχόλησις τοῦ νέου εἰς ἐπάγγελμά τι ἐπεδιώκετο οὐ μόνον διὰ τὴν ἐκμάθησιν τῆς τέχνης αὐτῆς καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ και διὰ θαυτέρον παιδαγωγικὸν λόγον, τὴν ἐν τῇ ἐργασίᾳ χρησιμοποίησιν τῆς ἐφηβικῆς δραστηριότητος και τῆς ἐλλείψεως εὐκαιρίας διὰ τὴν στροφήν πρὸς τὸ κακόν, διότι: ἄλλως ὑπῆρχε κίνδυνος τὰ τέκνα τῶν πρώτων χριστιανῶν «διὰ τῆς εὐκαιρίας στρηνιάσαντα, πρὸ ὥρας ἀνέσεως τυχόντα ἀφηνιάσωσι τοῦ καλοῦ» (ἔ. ἀ).

Τὸ ζήτημα τοῦ ἐν Κυρίῳ γάμου τῶν νέων ἦτο ἔτερον σοβαρὸν διὰ τοὺς πρώτους χριστιανούς ζήτημα. ἡ συμβουλή δὲ τὴν ὁποίαν ἐλάμβανον ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἦτο, ὅπως ἐνωρὶς νυμφεύωσι τὰ ἐν ὥρᾳ γάμου τέκνα των, «ἵνα μὴ τῆς ἡλικίας ἐν τῇ ἀκμῇ ζεούσης ἔθῃ πορνοκόπα ἀποδῆ⁴⁵». Ἐπὶ τῶν κινδύνων τούτων ἐφιστάτο ἡ προσοχὴ τῶν χριστιανῶν γονέων μεθ' ἄλλως ἰδιαιτέρας ἐμφάσεως, καθίσταντο δὲ ὑπεύθυνοι τῶν ἠθικῶν ὀλισθημάτων τῶν τέκνων των, διὰ τὰ ὅποια οὐ μόνον ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆ θὰ ὑποστῶσι τιμωρίας ὑπὸ μορφῆν οἰκογενειακῶν θλίψεων⁴⁶, ἀλλὰ και ἐν τῇ μελλούσῃ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως θὰ κληθῶσι νὰ ἀποδώσωσι λόγον.

(Συνεχίζεται)

45. Ἰδε ἔ. ἀ. IV, 11.6 και Κλημ. ἐπιστ. πρὸς Ἰάκ. κεφ' 7 «Πρὸ πάντων τοὺς νέους πρὸς γάμον ζευγνύωσαν ἐν τάχει προλαμβάνοντες τῆς νεαζούσης ἐπιθυμίας τὰ παγιδεύματα». Πρὸβ. και Ἰω. Χρυσοστ. Ὁριλ. εἰς τὴν Γεν. 59 κεφ. 3. «μὴ τοίνυν ἀμελήσωμεν τῶν νέων ἀλλ' ἰδόντες τῆς καμίνου τὴν πυρᾶν, πρὶν ἢ εἰς ἀσέλγεια ἐγκυλισθῆναι, σπουδάζωμεν κατὰ τὸν τοῦ Θεοῦ νόμον αὐτοὺς συνάπτειν πρὸς γάμον, ἵνα και τὰ τῆς σωφροσύνης αὐτοῖς διατηρηται».

46. Ἐρμᾶ, Ποιμῆν, Ὅρασ. II, 3,1 «οὐ δὲ μεγάλας θλίψεις ἔσχεις ἰδιωτικὰς διὰ τὰς παραβάσεις τοῦ οἴκου σου, ὅτι οὐκ ἀμέλησέν σοι περὶ αὐτῶν».

ΑΡΧΙΜ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΑΤΕΣΗ

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΣΚΥΡΟΥ

[2]

II

'Αφιερωτήριον

† διὰ τοῦ παρόντος μου ὁμολογῶ ἐγὼ ἡ ὑπερμάχῳ ἡ ἐκ τῆς σκήρου νήσου ἀνεψιά τοῦ πρώην μακαρίτου σκήρου και πρώην μακαρίτου ἁγίου Μηθύμνης (κὺρ) ἀρσενίου, ὅτι τὸ ὁσπῆτιον ἐποῦ ἔχω εἰς τὴν πατρίδα μου πλησίον τῶν δύο ἐκκλησιῶν, και τὸ ἀμπέλι μου, ὁποῦ ἔχω εἰς τὰ πατζίνι, τὰ ἀφιερώνω εἰς αἰώνιον μου μνημόσυον εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος δημητρίου, ἀπὸ τὰ ὅποια νὰ μὴν ἔχη κάμη εἰς τὸ ἐξῆς οὔτε ἐγὼ, οὔτε ὁ ἄνδρας μου, οὔτε ὁ υἱός μου, οὔτε ἄλλος τις τῶν συγγενῶν, ἀλλὰ νὰ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ (ὡς ἄνω:) μοναστηρίου, ὡς κτήματα και ἴδια του πράγματα, ὅθεν διὰ τὸ θέδιον τῆς ἀληθείας και δέδωκα τὸ παρόν μου ὁμολογητικὸν γράμμα, τῷ αὐτῷ ἱερῷ μοναστηρίῳ εἰς τελείαν ἀσφάλειαν.

ἀψη μαρτίου ιγ

ἐγὼ ἡ ὑπερμάχῳ ἀνεψιά τῶν εἰρημένων δύο ἀρχιερέων ὑποθηκέω: ὅτι ἀφιερώνω τῷ αὐτῷ ἱερῷ μοναστηρίῳ τὰ ἄνωθεν μου πράγματα.

III

Δηλωτικὸν Ἱεροῦ Μονῆς 'Αγ. Δημητρίου'

Τ. Σ. Ι. Μ. 'Αγ. Δ.

Διὰ τοῦ παρόντος μας γράμματος δηλοποιούμεν ἡμεῖς οἱ πατέρες τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Σκυριανοῦ ὅτι: ἔχοντες χρέος εἰς τὸν κὺρ γεώργῳ τοῦ παπάζογλου' γρόσια 1. Ἡ οἰκογένεια τοῦ Παπάζογλου ἦτο πλουσιωτάτη, ὡς ἐμφαίνεται: και ἐξ ἄλλων πολλῶν θανειστικῶν ἐγγράφων, διακόσια ν 200 διὰ τὴν ἔκτασιν τοῦ περιβολίου μας τοῦ δίδομεν διὰ τὸ χρέος μας αὐτὸ τὰ χωράφια εἰς τὸ ἀλαγάτορι ὡς εὐρίσκονται τὸ μὲν ἐν ὑπάρχει πλησίον εἰς τὸν ἀρὲ και λόφους, και τὸ ἄλλο στὸ ἴδιον μέρος πλησίον τῆς μάνδρας τοῦ παπᾶ Δημητράκη' ὅθεν και νὰ τὰ ἔχη ὡς πράγματα ἐδικά του νὰ τὰ πᾶ (ρη) και δάλει (νὰ) τὰ προικίσει χάρισι χωρὶς νὰ ἔχη τὴν παρμικράν ἐνόχλησιν παρά τινος διὸ τοῦ ἐδόσαμεν τὸ παρόν ἐσφράγιστον γράμμα και με τὰς ὑπογραφὰς μας ἵνα ἔχη τὸ κῦρος.

1796 μαρτίου 8 σκυρος

Ματθεος ἱερομοναχος και καθιγουμενος και ὑπόσχομε τανοθε

μακάριος ἱερομόναχος
διωνήσιος ἱερομώναχος
παπά σταμάτης τοῦ Σαμιότη και οἰκονόμος μαρτυρῶ και γράφω τὸ παρόν
παπαγεώργης και σακκελάριος μαρτυρῶ
γιόργῳ ἀδλονήτης μαρτυρῶ

IV

Λύσις ἐπιτιμίου

Καλλίνικος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης και Οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης
† Θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε Σκύρου, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφεῖ και συλλειτουργεῖ, και ἐντιμότηται κληρικοί, εὐλαθέστατοι ἱερεῖς, χρήσιμοι γέροντες και προσετώτες τῆς ἐπαρχίας ταύτης, χάρις εἴη ὑμῖν και εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

ἐπειδὴ πρὸ καιροῦ ἡ εὐφροσύνη θεοδώρου σούρλου, ἀφορισμῷ και ἐξώσει τῆς τοῦ χριστοῦ ἐκκλησίας καθυπεβλήθη, δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ γράμματος, δι' ἀγωγῆς τοῦ σταμάτη μανδαγάρου, ἔνεκεν κληρονομικῶν δικαίων, ἀλλ' ἤδη ὡς ἔγνωμεν ἐξετασθεῖσα και διορθωθεῖσα μετ' ἐκείνου, προσέπεσεν ἐπομένως και τῷ ἐλέει τῆς ἐκκλησίας και ἐδεήθη θερμῶς τῆς ἐκκλησιαστικῆς συγχωρήσεως και ἀθώσεως ἐκτυχεῖν, τοῦτου χάριν γράφοντες ἀποφαινόμεθα Συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων και υπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν και συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ βῆθεῖσα εὐφροσύνη, και οἱ ὅπως ποτε ὑποπεσόντες ἐν γνάμει ἡ ἀγνοία τοῖς ἐν ἐκείνῳ τῷ προεκδοθέντι γράμματι ἐκκλησιαστικοῖς ἐπιτιμίοις, ὡς ἐξετασθέντες και διορθωθέντες και πρὸς

1. Ἡ ἴ. τοῦ Ἁγ. Δημητρίου Μονῆς διαλυθεῖσα πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀποτελεῖ σήμερον ἰδιοκτησίαν τοῦ Σκυρίου Ἐμμανουὴλ Παπαγεωργίου.

ἀλλήλους διαλλαγόντες καὶ προσπεσόντες τῷ τῆς ἐκκλησίας ἔλεει, ὑπάρχωσιν ὁμοῦ πάντες συγκεχωρημένοι καὶ εὐλογημένοι παρὰ θεοῦ κυρίου παντοκράτορος, λευυμένοι τοῦ δεσμοῦ, ἐλεύθεροί τε καὶ ἀπηλλαγμένοι τῶν ἁρῶν, ἄθῳοι τε καὶ ἀμέτοχοι τῶν προγραφεισῶν καὶ προεκφωνηθεισῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτιμιῶν, ἔχοντες καὶ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων, καὶ τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων καὶ τῶν ἐπτά οἰκουμενικῶν ἀγίων Συνόδων, ἣ δὲ βῆθησα εὐφροσύνη ἔχη καὶ τὴν εἴσοδον ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀκωλύτως ὡς τὸ πρῶτον, ἐκκλησιαζομένη, ἁγιαζομένη, θυμιαζομένη, ἀντίδωρον λαμβάνουσα. καὶ τοῖς λοιποῖς χριστιανοῖς συναναστρεφομένη, ἣ δὲ τοῦ θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μετὰ πάντων ὁμῶν.

αὐδ
Ἐν μηνί Ἰουλίῳ Ἰνδ. Ζ.

(συνεχίζεται.)

ΑΡΧ. Μ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΠΑΠΟΥΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΟΣ Ι. ΑΡΧΙΕΠ. ΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ*

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις... ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου ἐπὶ τὸν Ἀρειὸν Πάγον ἤρῳον» (Πραξ. ιζ' 16.19)

Μακαριώτατε δέσποτα,
Εὐσεβεῖς ἄκραταί,

Σταθμὸν χαρακτηριστικὸν καὶ ὑπέρλαμπρον ἀποτελεῖ τὸ γεγονός τοῦτο εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ χριστιανικοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ὁ Παῦλος ἐν Ἀθήναις, ἐπὶ τοῦ Ἀρειοῦ Πάγου! Ὁ Παῦλος! Ὁ ἐκλεκτός καὶ ἀφωσιωμένος ἀπόστολος. Ὁ πτερωτός καὶ ἀκαταπόνητος κήρυξ, τοῦ ὁποῖου ὡς διὰ σάλπιγγος «εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν» «ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ» τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ αἱ Ἀθήναι! Ἡ πόλις τῆς σοφίας καὶ τοῦ Πνεύματος, ἣ κοιτὶς τῆς ἀρχαίας θρησκείας, εἰς τὴν ὁποίαν, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην, ὑψοῦντο μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἐπιβλητικοὶ οἱ ναοὶ τῶν ὀλυμπίων καὶ οἱ βωμοί.

Καὶ τί θέλει λοιπὸν ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος ἐν μέσῳ τῶν «κατὰ πάντα δεισιδαιμονεστέρων» Ἀθηναίων, τί δὲ ζητεῖ εἰς τὴν «κατείδωλον» ταύτην πόλιν; Ἄλλ' ἔρχεται διὰ νὰ εὐαγγελισθῆ εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ τοὺς προσκαλέσῃ νὰ θέσωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Εὐαγγελίου τὴν ἰθάνατον γλώσσαν καὶ τὴν προγονικὴν των σοφίαν. Ἐρχεται διὰ νὰ διαλύσῃ τὰς πλάνας καὶ διαφωτίσῃ τὰ σκότη τῆς ψευδοῦς θεογνωσίας. Ἐρχεται διὰ νὰ ἀναιρέσῃ τὰς ὀλιστικὰς δοξασίας τῶν Ἐπικουρείων, χωρὶς ν' ἀδιαφορῇ καὶ διὰ τοὺς ἐν τῇ πόλει ὁμοθετεῖς τοῦ Ἰουδαίου καὶ σεβομένους τὸν Θεόν.

Αἰσθημα ὁμοῦ ἀνθρώπινον, ἣ λύπη καὶ ἣ ἀνησυχία, εὐρίσκουν εὐλογον ἀφορμὴν νὰ ταραξοῦν τὴν ψυχικὴν τοῦ θεοῦ Ἀποστόλου γαλήνην. Ὡ! πῶς εἶνε

*) Λόγος ἐκφωνηθείς τῇ 30 Ἰουνίου ἐ. ἔ. κατὰ τὸν πανηγυρικὸν ἐπὶ τοῦ Ἀρειοῦ Πάγου Ἐσπερινόν.

δυνατὸν οἱ «δεισιδαιμονέστατοι» Ἀθηναῖοι νὰ ἀρνηθῶσιν τὸν νεφεληγερέτην καὶ ἐρίγδουπον Δία καὶ τὸν ἐκβόλον Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Παλλάδα Ἀθηναίαν καὶ ν' ἀντικαταστήσωσιν αὐτοὺς μὲ τὸν ἄσημον τέκτονα τῆς Ναζαρέτ; Παρὰ ταῦτα τὸ πνεῦμα τοῦ Παύλου ἐάν «παροξύνεται», ὅμως δὲν δειλιᾷ, ἀλλὰ τολμηρῶς προβαίνει. Καὶ ὀπλίζεται ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀποστολὸς μὲ τὴν «μάχαιραν τοῦ πνεύματος» καὶ περιβάλλεται τὸν θώρακα τῆς πίστεως καὶ ἀναλαμβάνει τὴν «πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ» καὶ ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τὸ δῆγμα ὁ ἄπλοῦς καὶ ἀδύνατος Ταρσεύς, διὰ νὰ καταφέρῃ καίριον πλήγμα κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας καὶ τῆς ἀρνησιθεοῦ ψευδοφιλοσοφίας, καὶ καναρρίψῃ τὰ ὑπερήφανα εἰδῶλα καὶ τοὺς ναοὺς των, ἵνα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἐκείνων ἀνεγείρῃ μεγαλοπρεπῆ ναὸν εἰς λατρείαν καὶ δόξαν τοῦ ἀληθινοῦ καὶ αἰωνίου Θεοῦ. Καὶ ἡ μάχη κρατερὰ ἀρχίζει.

1. Διευθύνει ἐν πρώτοις τὰ θέλη τῷ λόγῳ ἐναντίον τῆς ψευδοῦς θεογνωσίας καὶ ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν μόνον Ἀληθινὸν Θεόν, ἀνασκευάζων τεχνημένως τὰς πανθειστικὰς δοξασίας τῶν στωϊκῶν καὶ παρουσιάζων εἰς τοὺς ἄκρατάς του τὴν ὀρθὴν περὶ τοῦ Θεοῦ πίστιν. Θαυμασίαν ἀφορμὴν πρὸς τοῦτο τοῦ παρέχει ὁ βωμὸς πρὸς τιμὴν τοῦ «ἀγνώστου Θεοῦ». «Ὁν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε—λέγει πρὸς αὐτούς—«αὐτὸν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν». Διότι ἀνήκον καὶ εἰ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν τάξιν ἐκείνων, περὶ τῶν ὁποίων ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος ἔγραφεν, ὅτι ἦσαν «ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ». Ἐστηρημένῳ δηλονότι τῆς γνώσεως τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ κατὰ φυσικὸν λόγον μηδεμίαν ἐλπίδα ἔχοντες, ὅπως ἀπολαύσωσιν τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ. Τί; μήπως ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀθηναῖα ἦσαν οἱ ἀληθεῖς θεοί; Ἡ μήπως τὰ οἰκοδομήματα ἐκεῖνα ἦσαν ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ; Ὡ ὅχι! Δὲν εἶνε ὁ ἀληθινὸς Θεὸς τὰ ξόανα ἐκεῖνα, τὰ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων κατασκευασθέντα. Δὲν ἐξεικονίζει τὸν Θεὸν τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διός, ὁσηνδῆποτε ἐπιβλητικὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ ἂν ἔχη. Δὲν περικλείεται ἡ θεότης εἰς «χειροποίητους ναοὺς» εἴτε Παρθενῶνες λέγονται οὗτοι, εἴτε Ἡραῖα ἀποκαλοῦνται, εἴτε Ἐρεχθεῖα ὀνομάζονται, εἴτε Θησεῖα προσαγορεύονται. Ἄ Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος—λέγει ὁ Παῦλος—οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων» εἶνε πνεῦμα ἄπειρον καὶ ὑπάρχει ἀφ' ἑαυτοῦ «μὴ προσδεόμενός τις». Ναί! Εἶνε ὁ χορηγὸς τῆς ζωῆς, ὁ ἐκ τοῦ μηδενὸς παραγαγὼν τὰ σύμπαντα καὶ «ἐξ ἑνὸς αἵματος» ποιήσας «πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων» κατ' εἰκόνα ἑαυτοῦ καὶ ὁμοίωσιν, ὅπως καὶ μερικοὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, ὑπὸ τοῦ σπερματικοῦ λόγου φωτιζόμενοι, ἐδίδαξαν «τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν». Δὲν εἶνε ὁ ἀληθὴς Θεὸς ὅπως ὁ ὑψιθρεμέτης Ζεὺς, ξένος καὶ ἀδιάφορος πρὸς τὰς δυστυχίας τῶν ἀνθρώπων, οὐδὲ παρίσταται ἀνάγκη νὰ τοῦ προσφέρωμεν ἐκατόμβας, διὰ νὰ τὸν ἐξευμενίσωμεν. Ὁ ἀληθὴς Θεός, τὸν ὁποῖον ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὁ Παῦλος, ὁ Θεός, τὸν ὁποῖον λατρεύομεν καὶ προσκυνοῦμεν, εἶνε πατὴρ πανάγαθος, ἐπιβλέπων στοργικῶς ἐπὶ τὰς εὐχὰς τῶν δημιουργημάτων Του, καὶ δὴ τοῦ ἀνθρώπου, σκορπί...

ζων ἀφειδῶς τὰς εὐεργεσίας Του καὶ «διδούς πᾶσι ζώην καὶ πνοήν καὶ τὰ πάντα».

2. Ἄρσθ τοιουτοτρόπως προπαρεσκεύασε τὸ ἔδαφος, ἀναπτύξας τὰς πρώτας καὶ θεμελιώδεις τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας: ἀληθείας, στρέφει τώρα τὸν λόγον πρὸς ἄλλα ἐξ Ἰσοῦ ἐπίκαιρα καὶ οὐσιώδη αὐτῆς σημεῖα, ὅπως ἡ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις καὶ ἡ παγκόσμιος κρίσις, καταδεικνύων εὖτω καὶ ἀναιρῶν καὶ διαλύων τὸ ψεῦδος τῶν ὑλιστικῶν δοξασιῶν τῶν Ἐπικουρείων.

Ὁ Κύριος οὗτος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, λέγει. «ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἣ ἔμελλει κρῖναι πᾶσαν τὴν οἰκμένην ἐν δικαιοσύνῃ ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὤρισε, πίστιν παρασχῶν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν». Ποῖα ἀληθῶς καὶ ἐπὶ τοῦ σημεῖου τούτου σύγχυσις καὶ ποῖα ἀντίθεσις γνωμῶν καὶ ποῖος ἀδιέξοδος λαβύρινθος δοξασιῶν τῆς ἀρχαιότητος. «Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὐριον γὰρ ἀποθνήσκουμεν» διεκήρυττον οἱ Ἐπικουριοί, παραδεχόμενοι τὸν ἄνθρωπον ἐξαφανιζόμενον διὰ τοῦ θανάτου, καθ' ἕν χρόνον ἄλλοι, τὴν ἀλήθειαν τῆς γενικῆς κρίσεως σκιωδῶς κατέχοντες ὑπελάμβανον ὡς κριτὰς τὸν Μίνω καὶ Αἰακὸν καὶ τὸν Ραδάμανθυον. Καὶ ἐνῶ οἱ φιλοσοφῶντες, ἀλληλοσυγκρουόμενοι, καὶ παντοειδῆ φληναφήματα ἐξέφερον καὶ εἰς φαντασιώδεις πολλὰς θεωρίας ἐξέτρεποντο, τὸ πλεῖστον τῆς ἀνθρωπότητος, μὴ γνωρίζον ποῖαν ἐκ τῶν γνωμῶν τούτων γ' ἀσπασίη, ἴστατο μετὰ δέους, ἀτενίζον τὸν θάνατον θερίζοντα ἀδυσωπήτως τῆς ἀνθρωπότητος τὸν ἀγρόν. Τί ὑπῆρχε μετὰ ταῦτα; Ποῦ μετέβαινον αἱ ψυχαί; Ποῖα ἡ τύχη των καὶ τίς ἡ κατάστασις αὐτῶν; Ἐρωτήματα, τὰ ὅποια μὲ ἀγωνίαν πολλήν ἐξέφερον ἢ ἀνθρωπότητος, ἐλέπουντο καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ τάφου τὴν πλάκα τὸ οἰκητήριον τῆς ψυχῆς καὶ μὴ δυναμένη νὰ ἐπιθέσῃ τοῦ τάφου οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ ἐν ἀγωνιώδεις ἐρωτηματικόν. Αἶ! τὸ μυστήριον αὐτὸ τὸ τόσο ἐνδιαφέρον τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὸ ὅποσον διελεύκανεν ὁ θάνατος καὶ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀποκαλύπτει καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τώρα ὁ Παῦλος. «... ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν» ὅχι! δὲν εἶνε ὁ ἄνθρωπος προσωρισμένος νὰ ὑφίσταται τὰ πράγματα τῆς ζωῆς καὶ νὰ δοκιμάζῃ τῶν θλίψεων τὰς ἐδύνας καὶ εἰς τὸ τέλος νὰ ἐξαφανίζεται. Ἀλλά, ἀναχωρῶν ἀπὸ τοῦ στάδιον τοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, πρόκειται νὰ εἰσπλεύσῃ εἰς τοὺς λιμένας τῆς αἰωνιότητος, ἀνιστάμενος «ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι» «ἵνα κομισθῆται τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν εἴτε καλὸν εἴτε κακόν». Ἰδοὺ διατί θρονωφανεὶ ὁ θεὸς Ἀπόστολος. «Ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ἣ ἔμελλει κρῖναι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὤρισεν... ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν».

(εἰς τὸ προσεχές τὸ τέλος)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐνότης.

Εἰς πάντας ἀγαθωϊάτην ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν ἢ διὰ τοῦ πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν γεύματος τῶν προσφύγων καὶ ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Κυβερνήτου τῆς χώρας διαπιστωθεῖσα ἔνωσις πάντων τῶν Ἑλλήνων. Πόσον δμως βαθύτερα εἶναι ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἱκανοποίησις τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀει-

ποτε περὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως πολλῶ μᾶλλον ὑπέρ τῆς ὁμαιμόνων ἀδελφῶν δεομένης! Δι' ὃ δίκαιος ἀνήκει ἔπαινος πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν Κυβέρνησιν, τὴν ἀόκτως ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, καθ' ἣν ἀτέλαβε τὴν ἀρχήν, ἐργαζομένην ὑπὲρ τῆς ἐξαλείψεως πασῶν τῶν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ὑπαρχουσῶν διαιρέσεων, πολλῆ δὲ πρὸς τὸν Κύριον πρόπει εὐγνωμοσύνη, τὸν ἀπλώσαντα τὰς χεῖρας Του ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἐκλείψωσι γενικῶς αἱ δημιουργούμεναι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων διαφοραὶ καὶ εἴνα πάντες ἐν ὄντι».

Σύμπαντα ἀνησυχητικόν.

Εἶναι περίεργον ὅτι ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος τόσας λαμβάνει φροντίδας διὰ τὸν περιορισμὸν τῶν μισαμάτων καὶ τὴν καταπολέμησιν τῶν μικροβίων, ἀντιθέτως οὐ μόνον οὐδεμίαν λαμβάνει πρόνοιαν διὰ τὴν ἀπομόνωσιν τῶν ἠθικῶν μόλυνσεων ἀλλὰ τοῦναντίον φροντίζει, ὅσον ἐπ' αὐτῷ, διὰ τὴν ἐργαζομένην διάδοσιν αὐτῶν. Καὶ ἐνῶ, ἐπὶ παραδείγματι, οὐδέποτε εἶναι δυνατὸν νὰ ἴδῃ τις τὸ σῶμα νεκροῦ, ἐκ τινος λοιμώδους νόσου ἀποθανόντος, ἐκτεθειμένον εἰς κοινὴν θῆαν καὶ ἀνὰ τὰς ὁδοὺς περιηγόμενον, ἐν τούτοις ἀποτελεῖ καθημερινὸν καὶ ἀνὰ σύμπαντα τὸν κόσμον διαδεδομένον γεγονός ἢ διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐκθεσις τῶν ἠθικῶν μισαμάτων εἰς τὴν κοινὴν θῆαν καὶ ἢ δι' αὐτῶν μόλυνσις τῆς ἠθικῆς αἰμοσφαίρας, τὴν ὅποιαν πάντες ἀσπνέομεν. Τὸ ἀνησυχητικὸν δὲ ἐνπροκειμένῳ, εἶναι, ὅτι τοῦτο ἀνταποκρίνεται, ὡς λέγεται, εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κοινοῦ, τὸ ὅποσον καταβροχθίζει κρυολοκτικῶς τὰς τοιαύτας ἀφηγήσεις. Καὶ θὰ λεχθῆ βεβαίως, ὅτι τὸ κοινὸν θηρεῦει ἀπλῶς τὸ ἐντυπωσιακόν καὶ τὸ ἔκτακτον. Ἐλειψαν ὅμως ἀπὸ τὴν καθ' ἡμέραν ζώην αἱ γενναῖαι πράξεις, ἵνα ἐξαρθῶσιν; Ἀπλῶς χροιάζεται πως περισότερος κόπος νὰ ἀνακαλεσθῶσιν, ἀλλ' ἢ ἐκ τῆς ἐξάρσεως αὐτῶν ὠφέλεια θὰ εἶναι μεγάλη.

Ἐθένην τερασίαν.

Ἄμα τῷ ἀνοίγματι τῶν πυλῶν τῶν πολυπληθῶν ἀθηναϊκῶν θερινῶν κινήματιογράφων ἤρχισαν ἐν ταῖς ἐφημερίσι δημοσιευόμεναι διαμαρτυρίαι διὰ τὴν εἰς ἔργα, χαρακτηρισθέντα ὡς «ἀκατάλληλα δι' ἀνηλίους», φοίτησιν τεσσῶν ἐπαρξέων, αἱ ὅποιαι οὐ μόνον οὐδὲν τὸ ὠφέλιμον θὰ ἀποκομιθῶσιν ἐκείθεν, ἀλλὰ τοῦναντίον θὰ ἐξέλθωσιν οὐδυσωδῶς μειωμένοι κατὰ τὸν ἠθικὸν αὐτῶν ὄπλισμόν. Τὸ δεινότερον ὅμως ἐν προκειμένῳ εἶναι ὅτι ἡ φοίτησις τῶν ἀνηλίων εἰς τὰς ἀκατάλληλους ταιτίας γίνεται τῇ ἀνοχῇ τῶν γονέων των καὶ μάστις, οὐχὶ σπανίως, τῇ συνουσίᾳ αὐτῶν. Τὸ Κράτος διὰ τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς ἐλέγχον ἐπὶ τῶν ταιτιῶν ἔχει ἤδη πράξει πλήρως τὸ καθήκον του, ἢ περαιτέρω δὲ προσφύλαξις τῶν νέων ἐκ τῶν ἠθικῶν τούτων κινδύνων ἀποκείται εἰς τὴν συναίσθησιν τῆς τερασίας εὐθύνης, τὴν ὅποιαν ὑπέχουσιν πρὸς τὰ τέκνα των οἱ γονεῖς, σπινεργοῦντες εἰς τὸ ἔργον τῆς κατασιροφῆς τῆς ψυχῆς αὐτῶν. Ὁ Κύριος θὰ ζητήσῃ ἀπ' αὐτῶν λόγον, διότι ἐνῶ εἶναι τεταγμένοι εἰς τὴν διαφύλαξιν τῆς σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ὑγιείας τῶν

τέκνων των συνήργησαν κατὰ τρόπον τόσον ἐγκληματικὸν εἰς τὴν καταστροφὴν αὐτῆς.

* Ὡς πολλάκις ἔχομεν ἀναγράφει παρὰ τὰ ἐξοντωτικά κατὰ τῆς θρησκείας μέτρα, τὰ λαμβανόμενα ὑπὸ τῶν ἀθέων κομμουνιστῶν ἐν Ρωσίᾳ, ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ δὲν ἔπαυσε νὰ ὑφίσταται εἰς τὴν ἀχανῆ ταύτην χώραν, ὁ κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτῶν τούτων τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς ἀθεΐας.

Ὁὕτως ὁ Αἰμίλιος Γιαροσλάφσκυ, γενινός γραμματεὺς τῆς Ἐνώσεως τῶν στρατευομένων ἀθέων, ἀναγνωρίζει εἰς ἐκθεσίᾳ του, ὅτι ὑπάρχουσι τοῦλάχιστον 30 ἑκατομμύρια ἐνγλιτικῶν πολιτῶν, οἱ ὅποιοι διατηροῦσι τὰς θρησκευτικὰς των πεποιθήσεις. Ἐπὶ 4 ἑκατομμυρίων κατοίκων, ἡ Μόσχα φαίνεται ὅτι ἀριθμεῖ 400,000 τοῦλάχιστον θρησκευομένους. Ἐπίσης εἰς τὴν Ρωσίαν φαίνεται κατὰ τὴν ἐν λόγῳ ἐκθεσίᾳ, ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη ἀρκεταὶ χιλιάδες μοναστικῶν κοινοτήτων. Ἄν και δύσκολον νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ἀλήθεια τῶν διαβεβαιώσεων τούτων, προσερχομένων ἀπὸ ἐχθρὸν τῆς θρησκείας, ἐν τούτοις δι' αὐτῶν καταφαίνεται ἡ ὁμολογία τῆς ἀνικανότητος τῶν ἀθέων, ὅπως ἐκρίζωσιν τελείως ἀπὸ τὸν ρωσσικὸν καταδυναστευόμενον λαὸν τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα. «Ἡ θρησκεία ἐπιζεῖ εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, εἶναι δὲ ἐσφαλμένη ἡ ἰδέα, ὅτι μόνον οἱ γέροντες συχναίζουσι εἰς τὰς ἐκκλησίας», διαβεβαίει ὁ Γιαροσλάφσκυ καὶ ἀναφέρει πλεῖστα ὅσα παραδείγματα πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν λεγομένων του, συμπεραίνων ἐκ τούτου, ὅτι ἡ τελεία ἐξάλειψις τῶν θρησκευτικῶν προλήψεων θ' ἀπαιτήσῃ πλεῖστα ἀκόμη ἔτη.

ΣΚΕΨΕΙΣ

1. Ὅστις βαδίζει μετὰ τοῦ Θεοῦ δὲν χάνει τὸν δρόμον του.
2. Ἐν τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ ἡ λογικὴ εἶναι φῶς, ἀλλὰ ἡ πίστις εἶναι ὁ ἥλιος.
3. Μίαν μεγάλην καρδίαν διακρίνομεν ἐν τῇ εὐτυχίᾳ καὶ μάλιστα ἐν τῇ δυστυχίᾳ αὐτῆς.
4. Ἐν τῇ πρὸς τὸν πλησίον εὐποίᾳ ὑποκριτῆς εἶναι ὁ κρατῶν ἐν τῇ μιᾷ αὐτοῦ χειρὶ μίαν δραχμὴν καὶ ἐν τῇ ἑτέρᾳ ἀπαιγία.
5. Τὸ μῖσος εἶναι γνώρισμα τῶν ἀσεβῶν.
6. Ὁ χρηστός βίος τῶν γονέων εἶναι ἡ πλουσιωτέρα κληρονομία, ἣν δύναται νὰ ἐγκαταλείπωσιν εἰς τὰ τέκνα των.
7. Ἐὰν τὸ μαρτύριον μιᾶς ὥρας ἀπαιτεῖ ψυχικὸν σθένος, πόσον σθένος ἀπαιτεῖ τὸ μαρτύριον μιᾶς ὁλοκλήρου ζωῆς.
8. Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τοῦ ψεύδους τίποτε δὲν ζῆν τόσον πολὺ ὅσον ἡ ἀλήθεια.
9. Ἡ ἐλπίς, ἥτις ἀναμένει θερισμὸν ἀπὸ ὅπου δὲν ἔσπειρε καὶ εὐτυχίαν, ἐνῶ δὲν ἔχει πράξει ἀγαθὰ ἔργα, εἶναι ἀπατηλή.
10. Οἱ σύζυγοι πρέπει νὰ ὁμοιάζωσι πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὅταν ὁ εἷς τούτων πάσχη, βοηθεῖ αὐτὸν ὁ ἕτερος.
11. Ὅταν ὁ σκόληξ προσβάλλῃ τὴν καρδίαν τοῦ δένδρου, τοῦτο ξηραίνεται.
12. Ἡ συνείδησις εἶναι ὁ κώδων, ὅστις προαναγγέλλει τὸν ἐπερχόμενον κίνδυνον.

K. I. Δ.

Η ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ

Μετ' ἐξαιρετικῆς λαμπρότητος καὶ ἐν πρωτοφανεῖ συρροῇ εὐσεβοῦς λαοῦ, ἀποτελουμένου κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ πνευματικῶν τέκνων τοῦ ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Ἀργολίδος κ. Ἰωάννου, ἐτελέσθη τῇ προπαραβλήθουσῃ Κυριακῇ, 25 Ἰουνίου, ἡ χειροτονία αὐτοῦ ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῶν Ἀθηνῶν, τελεταρχοῦντος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ συλλειτουργοῦντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Φθιώτιδος Ἀμβροσίου, Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης Προκοπίου, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Συνεσίου, Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰσηναίου, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας Ἰεροθέου καὶ Ζακύνθου Χρυσοστόμου. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἀκολουθίας τῆς χειροτονίας ὁ ἐψηφισμένος Μητροπολίτης ἐν καταφανεῖ συγινῆσει εἶπε τὸ κάτωθι προσφώνημα :

Μακαριώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι Ἱερόραχοι, Ἐυλόγητός ὁ Θεός, ὅστις κατὰ τὸ πολὺ ἔλεος Αὐτοῦ, παριδὼν τὴν ἐμὴν ἀτέλειαν καὶ ἀδυναμίαν, ἠνδόκησεν, ὅπως ἐπινεύσῃ εἰς τὰς καρδίας Ὑμῶν καὶ ὑψώσῃτε ἐμὲ τὸν ταπεινόν, διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος, εἰς τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα.

«Δεῖ τὸν Ἐπίσκοπον, λέγει ὁ μέγας τῶν Ἐθνῶν Ἀπόστολος, ἀνεπίληπτον εἶναι, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, ἀφιλόγυρον», πλεονεκτήματα μέγιστα, ὧν στεροῦμαι καὶ διὰ τοῦτο φόβος συνέχει τὴν ψυχὴν μου.

Ἐν τῷ Λευιτικῷ ἀναγινώσκομεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀξιοῖ ἀγιότητα ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες ὑπηρετοῦσιν Αὐτόν, «ἔσεσθε, λέγει, ἅγιοι, διότι ἐγὼ ὁ Κύριός σας, εἰμαι ἅγιος». Εἶναι ἀλήθεια ἀναμφισβήτητος, ὅτι ἀξίωμα τοσοῦτον ὑψηλόν, ἱερὸν καὶ ἅγιον, ὡς τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀρχιερωσύνης, ἀξιοῖ παρ' ἐκείνων, ὅσοι ἀναλαμβάνουσι τοῦτο, ἀνύψωσιν τῆς ψυχῆς των πρὸς τὸν Θεόν, καθαρότητα καρδίας καὶ ἀγιότητα ζωῆς, ἥτις ν' ἀνταποκρίνηται, ὅσον εἶναι ἀνθρωπίνως δυνατόν, εἰς τὴν ἀγιότητα τοῦ ἀξιώματος ὁπόσον λοιπὸν ἀγνός, ὁπόσον καθαρός, ὁπόσον ἅγιος δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις τολμᾷ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ἀξίωμα ;

«Μωϋσῆ, Μωϋσῆ, λέγει ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ἐπάνω ἐκεῖ εἰς τὸ ὄρος Χωρήβ, λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου, ὅτι ὁ τόπος ἅγιος ἐστίν».

Ἄλλ' ἡ φωνὴ αὕτη τοῦ Θεοῦ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀκούεται ἀπευθυνομένη ἰδίως πρὸς τοὺς ποιμένας καὶ λειτουργοὺς αὐτοῦ. Λύσατε, λέγει, ὅλους τοὺς δεσμούς, οἵτινες συνδέουσιν ὑμᾶς πρὸς τὸν κόσμον, λύσατε ὅλους τοὺς δεσμούς, οἵτινες συνδέουσιν ὑμᾶς πρὸς τὰς κακίας καὶ τὰ πάθη, ἐὰν θέλητε ἢ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀγνότητος καὶ καθαρότητος, ν' ἀναπαυθῆ ἔφ' ὑμᾶς καὶ ν' ἀποβῆ πνεῦμα συνέσεως καὶ σοφίας, πνεῦμα καθαῖρον καὶ ἐξαγγίζον τὴν ζωὴν.

Τὴν ἀγιότητα τοῦ θεοῦ καὶ ὑψηλοῦ τούτου μυστηρίου κατανοῶν καὶ τὴν σμικρότητά μου συναισθανόμενος, κατέχομαι κατὰ τὴν ἱεράν ταύτην στιγμὴν

ὑπὸ βαθείας συγκινήσεως καὶ φόβου πολλοῦ. Ἄλλὰ θαρρῶν εἰς τὴν θεῖαν εὐπλαγχνίαν, πιστεύω ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων τελειοῦται.

Προσέρχομαι ὁ ταπεινὸς ἐγὼ καὶ παραδίδομαι εἰς τὸ θεῖον θέλημα, ὅπερ ἐξεδηλώθη διὰ τῆς ὑμετέρας φωνῆς καὶ ψήφου.

Πεπεισμένος ἐνδομύχως, ὅτι ἡ Πανσθενουργὸς Χάρις τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος, ἡ τοῖς ἀγαμμάτους ἀποστόλους πανσόφους καὶ κήρυκας τῶν μεγάλων ἐξ ἀποκαλύψεως ἀληθειῶν ἀναδείξασα, θέλει ἐνδυναμώσῃ καμὲ τὸν ἐλάχιστον, καὶ διὰ τῶν ἁγίων ἑμῶν εὐγῶν, καταστήσῃ με ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον τοῦ θεοῦ θελήματος, κλίνω ταπεινῶς τὸν ἀσθένειαν εἰς τὸ κέλευσμα καὶ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου.

Δὲν παραλείπω δὲ νὰ διαδηλώσω κατὰ τὴν ἐπίσημον καὶ ἱερὰν ταύτην στιγμήν τῆς ζωῆς μου, τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, πρὸς τὴν Α.Μ. τὸν εὐσεβέστατον Βασιλέα ἡμῶν καὶ τὴν Σεβαστὴν Κυβέρνησιν.

Εἰς ταῦτα ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

Ἡ Ἐκκλησία ἐκτιμήσασα τὴν βαθεῖαν πίστιν καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ βίου σου, τὴν μόρφωσιν ὡς καὶ τὰ λοιπὰ χαρίσματα τῆς ψυχῆς σου καὶ ἀμείβουσα τὰς ὑπηρεσίας αἱ παρέσχες αὐτῇ ὡς ἀρχιδιάκονος καὶ πρωτοσύγκελλος τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἀειμνήστου προκατόχου ἡμῶν Θεοκλήτου καὶ ὡς πνευματικὸς τοῦ κεντρικοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς Ρόμβης, πολλὰς ψυχὰς χριστιανῶν σώσας διὰ τῆς ἱερᾶς ἐξομολογήσεως καὶ τοῦ θεοῦ κηρύγματος, ἐξελέξατό σε Μητροπολίτην τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Ἀργολίδος καὶ προσκαλεῖ σε κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμήν, ἵνα διὰ τῶν χειρῶν ἡμῶν ὑποδυθῆς τὸν ἰσχυρὸν καὶ βαρὺν τῆς ἀρχιερωσύνης ζυγὸν καὶ γίνῃς ἀρχιερεὺς τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἐπήρξεν ὁ Κύριος καὶ οὗκ ἄνθρωπος, καὶ ποιμὴν τῆς παρὰ Θεοῦ ἐμπιστευθείσης σοι λογικῆς ποιμνῆς. Ἡκούσαμεν ἦν ὁμολόγησας καλὴν ὁμολογίαν, ἀλλὰ καὶ ὄν φοβεῖσαι ἱερὸν φόβον, ἀποβλέπων εἰς τὸ ὕψος καὶ καὶ τὸν ὄγκον καὶ τὰς εὐθύνas τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος καὶ τὴν ἀνθρωπίνην εὐτέλειαν καὶ οὐθένειαν ἀναλογιζόμενος.

Πλὴν θαρρῶν ἐπὶ τὴν στηρίξουσιν τοὺς ἀσθενεῖς δύναμιν τοῦ Θεοῦ πρόσελθε εἰς τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον τῆς χάριτος, ἵνα μεταδώσωμέν σοι τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης χάρισμα καὶ δεηθῶμεν τοῦ Κυρίου, ἵνα κρατήσῃ σε τῆς χειρὸς σου τῆς δεξιᾶς καὶ ἐν τῇ βουλῇ Αὐτοῦ ὁδηγήσῃ καὶ καταστήσῃ ποιμὴν οὐχὶ τὸ γάλα κατεσθίων καὶ τὰ ἔρια περιβαλλόμενος, ποιμαίνων ἑαυτὸν καὶ οὐ τὰ πρόβατα, ὡς πάλαι ὠνείδιζον οἱ προφήται τοῦ Ἰσραήλ, ἀλλ' ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ὁ τιθεὶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων καὶ λαπλασιάζων τὸ ἐμπιστευθέν σοι τάλαντον εὐπρόσωπος ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, ὅταν οἱ τὰ τάλαντα πιστευθέντες καλῶνται καὶ εἰσάγονται καὶ τὰς εὐθύνas ὑπέχῃσι καὶ τῆς μακαρίας ἐκείνης καὶ

εὐκαιρίας φωνῆς ἀκούσης· «εὐ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἤς πιστὸς ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω, εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου».

Εἶτα ἐπηκολούθησεν ἡ ἀκολουθία τῆς χειροτονίας, μεθ' ἣν, κατὰ τὴν περιβολὴν τῶν ἀρχιερατικῶν ἀμφίων, τὸ πολυπληθὲς ἐκκλησίασμα ἀπὸ καρδίας καὶ ἐν μιᾷ φωνῇ ἀνεφώνησε τὸ «ἄξιος», ὅπερ αὐθορμήτως ἐπανέλαβε μετὰ τὸ πέρας τῆς Θ. Λειτουργίας, προσελθόν, ἵνα ἀσπασθῇ τὴν χεῖρα τοῦ νέου Ποιμενάρχου.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θ. Λειτουργίας ὁ Σεβ. Μητρο. Ἀργολίδος ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Α. Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσάνθου, τῶν Σεβ. Συνδικῶν συνέδρων, πολλῶν κληρικῶν καὶ πολλοῦ πλήθους λαοῦ.

Ο ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΑΣ & ΝΕΩΚΟΡΟΥΣ ΤΩΝ Ι. ΝΑΩΝ

Μετὰ τὰς συνάξεις τοῦ ἱ. κλήρου Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ περιχώρων, περὶ ὧν ἐγράψαμεν εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον, ἐπηκολούθησαν δύο ὁμοίαι συνάξεις, μία ἐν Ἀθήναις καὶ μία ἐν Πειραιεῖ, τῶν ἱεροψαλτῶν καὶ τῶν νεωκόρων. Ἐν Ἀθήναις οἱ ἱεροψάλται καὶ οἱ νεωκόροι συνεκεντρώθησαν ἐν τῷ καθεδρικῷ Ναῷ τῇ 14ῃ π. μηνός, οἱ δὲ τοῦ Πειραιῶς συνήλθον ἐν τῷ αὐτόθι καθεδρικῷ Ναῷ τῇ 21ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός.

Ἐψάλη κατ' ἄμφω τῆς ἀκολουθίας τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ μεθ' ὑποδειγματικῆς τάξεως καὶ ἀκριβείας, τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου χοροστατήσαντος ἐν τῷ παραθρονίῳ. Ἐν συνεχείᾳ δ' ἡ Α. Μ. ὠμίλησε πρῶτον πρὸς τοὺς νεωκόρους καὶ εἶτα, ἀποσυρθέντων τούτων, πρὸς τοὺς ἱεροψάλτας.

Καὶ πρὸς μὲν τοὺς νεωκόρους ὁ Μακαριώτατος ἀπηθύνησε τὰς ἑξῆς ὑποθήκας.

Ἐνωκόρος. εἶπεν, ἔχει ἱερωτάτην καὶ πολὺ ὑψηλὴν ἀποστολήν. Ὅπως ἔξ αὐτῆς τῆς ὀνομασίας, «νεωκόρος», ἐμφαίνεται, εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς αὐτὸν ἡ φροντίς περὶ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ Ναοῦ, **δηλ. τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ**. Ἐὰν δ' ὁ ἐντεταλμένος ἐν Ἀνακτόροις Βασιλικῶν νὰ ἐπιμελῆται τῆς εὐπρεποῦς τούτων καταστάσεως καὶ ἐμφανίσεως θεωρῆ τιμητικὸν δι' αὐτὸν τὸ ἔργον τοῦτο, πολλῷ μᾶλλον ὁ ἔχων τὴν φροντίδα τοῦ Παλατίου τοῦ Βασιλέως τῶν ὄλων πρέπει νὰ ἔχη τὴν συναίσθησιν, ὅτι ἐκτελεῖ ὑψίστην καὶ ἱερωτάτην διακονίαν. Καὶ ἐκ τῆς συναίσθησεως ταύτης ν' ἀντιλαμβάνηται ποῖα καθήκοντα καὶ ὑποχρεώσεις ἔχει.

Τῷ ἐπιβάλλεται πρωτίστως νὰ ἔχη ὄλον τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ ὄλην τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν εὐσέβειαν, ὅταν εἰσέρχεται εἰς τὸν ἅγιον Οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ ἰδιαίτατα ὅταν εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον Βῆμα.

Ἡ εἰσοδὸς του εἰς τὸν Ναὸν δέον νὰ συνοδεύηται ὑπὸ τῆς συναίσθησεως, ὅτι ὅπου πατεῖ, εἶναι παρὼν ὁ Θεός. Ἐκ τῆς συχνῆς εἰσόδου καὶ παραμονῆς του εἰς τὸν ναὸν νὰ μὴ ἐπέλθῃ τοιαύτη ἐξοικείωσις, ὥστε

νά νομίζη ὅτι εισέρχεται εἰς τὸ κατάστημά του ἢ τὸν οἶκόν του. Ὅταν δὲ τελεῖται ἡ θεία ἱερουργία, ὀφείλει νὰ συντελῆ καὶ οὗτος, ὅσον δύναται, διὰ τὴν μετὰ κατανίξεως καὶ τάξεως ἐπιτέλεσιν ταύτης.

Ν' ἀποφεύγη τὰς πολλὰς κινήσεις καὶ δὴ νὰ μὴ περιφέρηται περίξ τῆς ἁγίας Τραπέζης. Διὰ τοῦτο πρέπει ἐκ τῶν προτέρων νὰ φροντίζη νὰ ἔχη ἔτοιμα ὅσα χρειάζονται. Ν' ἀποφεύγη ὡσαύτως τὸς συνομιλίας καὶ συζητήσεις μεθ' οἰουδήποτε.

Μὲ ἐξαιρετικὸν ζῆλον καὶ ἐπιμέλειαν πρέπει νὰ φροντίζη περὶ τῆς καθαριότητος τοῦ Οἴκου τοῦ Θεοῦ, νὰ μὴ κάμνη δ' οὐδεμίαν ἐξάρεσιν οὐδενὸς τμήματος τοῦ Ναοῦ εἰς τὸ ζήτημα τῆς καθαριότητος. Καὶ ὁ Νάρθηξ καὶ οἱ Γυναικωνίται καὶ τὰ πλάγια κλιτῆ πρέπει νὰ φροντίζη ὁ νεωκόρος ὥστε ν' ἀπαστράπτωσιν ἐκ τῆς καθαριότητος.

Κατ' ἐξοχὴν δ' ἡ καθαριότης τοῦ ἁγίου βήματος δέον ν' ἀποτελῆ συνεχὲς μέλημα τοῦ νεωκόρου. Διότι πρόκειται πλέον περὶ τοῦ ἁδύτου καὶ ἁγιωτάτου τόπου, ἔνθα τελεῖται τὸ φρικτὸν μυστήριον τοῦ Γολγοθᾶ. Ἡ ἁγία Τράπεζα, τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον, ἔνθα τελεσιουργεῖται ἡ ἀναίμακτος θυσία, δὲν πρέπει νὰ ἔχη κάτωθεν αὐτῆς οὐδὲν κοινὸν πρᾶγμα, διότι πρέπει διὰ παντὸς τρόπου τὰ παρουσιάζηται ἡμῖν ὡς ἁγιώτατόν τι, ἐν τῷ ὁποίῳ αὐτὸς ὁ Θεὸς εἶναι παρών.

Ὅμοιως καὶ τὰ ἱερὰ ἀντικείμενα καὶ σκεῦη, πάντα ἀνεξαιρέτως, δέον νὰ τυγχάνωσι τῆς ἐπισταμένης περιποιήσεως τοῦ νεωκόρου. Κηροπήγια, θυμιατὰ, ἱερὰς εἰκόνας καὶ εἴ τι ἄλλο ἀντικείμενον τοῦ Ναοῦ ὀφείλει ὁ νεωκόρος νὰ καθαρίζη τακτικῶς καὶ ἐπιμελῶς. Αἱ κανδήλαι πρέπει, καθ' ἑβδομάδα τοῦλάχιστον, νὰ πλύνωνται κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῶν ὑάλινον σκεῦος. Ἡ δὲ ἱερὰ Κολυμβήθρα δέον καὶ αὕτη νὰ μὴ παραμελῆται, ἀλλ' ὡς σκεῦος ἱερὸν, ἐν ᾧ συνθιπτόμεθα τῷ Χριστῷ, ἵνα συναναστώμεν μετ' Αὐτοῦ εἰς τὴν ἀναγεγεννημένην ζωὴν καὶ τύχωμεν τῆς δι' Αὐτοῦ σωτηρίας, πρέπει νὰ τυγχάνη τῆς δεούσης ἐπιμελείας, ἵνα καὶ διὰ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῆς ἐμφανίσεως προκαλῆ τὸν προσήκοντα σεβασμὸν.

Ὑποχρέωσις ἐπίσης τῶν νεωκόρων εἶναι ἡ πειθαρχία καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ ἡ εὐγένεια εἰς τοὺς τρόπους κατὰ τὴν μετὰ τῶν πιστῶν ἀναστροφὴν εἴτε ἐντὸς εἴτε ἐκτὸς τοῦ ναοῦ.

Ἴνα δὲ καὶ ἐξωτερικῶς φαίνηται, ὅτι εἶναι ὑπῆρέτης τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ φορῆ κατὰς τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας ἰδιαιτέρον ἔνδυμα (ράσον) εὐπρεπές. Τέλος εἰς τὴν συνείδησιν αὐτοῦ δέον νὰ εἶναι βαθέως ἐγκεχαραγμένος ὁ σεβασμὸς τῆς παρουσίας τοῦ ναοῦ, ὡς ἱερᾶς, ὡς ἀνηκούσης εἰς τὸν Θεόν, ἵνα ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει ὑποπέσῃ εἰς τὸ ὀλισθημα, ὅπως ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα ἐπ' αὐτῆς.

Ταῦτα πάντα, καὶ ὅσα ἄλλα ἡ ἐσωτερικὴ ἐνὸς ἐκάστου εὐλάβεια καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ὑπαγορεύουσιν, ὅταν ἐκτελῶσιν οἱ νεωκόροι πιστῶς καὶ ἐπιμελῶς, θὰ ἔχωσι τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, ἐκείνην, ἣν εὐχεται ἡ Ἐκκλησία λέγουσα «ἀγίασον, Κύριε, τοὺς ἀγαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου σου» καὶ ἀμέριστον τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς τὴν στοργὴν καὶ προστασίαν ἐν παντί. Ἐνῶ ἀντιθέτως ἡ ἀμέλεια καὶ ὀλιγοψία περὶ

τὸ ἔργον αὐτῶν καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν στοργὴν θὰ ἐπιφέρῃ καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν τιμωρίαν θὰ συνεπάγηται.

***

Μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἀνωτέρω λόγων τοῦ Μακαριωτάτου οἱ νεωκόροι λαβόντες τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ ἀπεχώρησαν, ἵνα ἡ Α. Μ. ἀπευθύνῃ ἰδιαιτέτως πρὸς τοὺς ἱεροψάλτας τὰς ἀκολουθίας συμβουλὰς καὶ ὑποθήκας.

Ἐτόνισεν ἐν ἀρχῇ ὁ Μακ. ὅτι ὁ ἱεροψάλτης ἔχει ὑψηλὴν καὶ οὗτος ἀποστολήν, ὡς ἀντιπροσωπεύων τὸν λαὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Παλαιότερον, εἶπε, συνέψαλλον ἅπας ὁ λαὸς ἐπειδὴ ὅμως ἐδημιουργεῖτο ἀταξία καὶ χασμωδία, ὠρίσθη ὁ χορὸς τῶν ψαλτῶν. Ὅφείλουσιν ἐπομένως οὗτοι ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ νὰ ἐκφράζωσι πᾶν λεπτὸν καὶ ἱερὸν συναίσθημα τούτου, εἴτε χαρμόσυνον, εἴτε λυπηρὸν, εἴτε οἰονδήποτε μετὸν ἀνάλογον τρόπον καὶ τὴν προσήκουσαν εὐσέβειαν.

Συνέστησεν ἀκολουθῶς ἡ Α. Μ. α') προσοχὴν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν στάσιν. Διότι καὶ ἐκ ταύτης πρέπει νὰ μαρτυρῆται ἡ εὐλάβεια τοῦ ψάλλοντος. Ὅθεν φευκτέαι αἱ συνομιλίας ἐν τῷ ναῷ, πολλῶ μᾶλλον οἱ διαπληκτισμοὶ καὶ εἰ ἀντεγκλήσεις εἴτε μετὰ τῶν ἐπιτρόπων, εἴτε μετὰ τῶν ἱερέων ἢ τοῦ συναδέλφου. Δέον ἐκ προτέρου νὰ γίνηται συνεννόησις περὶ τῶν ψαλτισμένων, ἵνα μὴ δημιουργηθῆται ποτε χασμωδία κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας. Ἐὰν δὲ συμβῆ οἰονδήποτε λάθος, δὲν πρέπει θορυβωδῶς νὰ ἐπιζητηθῆται ἡ διόρθωσις αὐτοῦ, οὐδὲ νὰ γίνωνται σχόλια, καὶ δὴ εἰρωνικά, ἐπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ μετὸν κατάλληλον τρόπον δέον νὰ γίνῃ ἡ δέουσα σύστασις πρὸς διόρθωσιν. Πολλάκις δέον νὰ προτιμᾶται ὅπως μένωσιν ἀπαρατήρητα τὴν ὥραν ἐκείνην τὰ σφάλματα καὶ εἰς τὸ τέλος γίνωσιν αἱ ὑποδείξεις καὶ συστάσεις. Φευκτέαι ἐπίσης αἱ πολλαὶ καὶ ἀκαιροὶ κινήσεις ὡς καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ στασιδίου περισκόπησις προσώπων καὶ πραγμάτων.

β') Ἐγκαιρον καὶ ἀνελλιπῆ προσέλευσιν εἰς τὸ καθήκον, ὡς τὸ πρόγραμμα καὶ σχετικὴ ἐγκύκλιος ὀρίζει, ἵνα μὴ ἀναγκάζηται ὁ ἱερεὺς νὰ καταλείπῃ τὸ ἅγιον Βῆμα διὰ νὰ ἀναπληροῖ τὸν ψάλτην βραδύναντα ἢ καὶ μηδὸλος προσελθόντα.

γ') Νὰ καταβάλληται πᾶσα προσπάθεια, ἵνα ὄσιν εὐληπτα τὰ ψαλλόμενα ἢ μελωδία νὰ μὴ καταστρέφῃ τὸ κείμενον τῶν ὠραιότατων ὕμνων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Πάντα νὰ ἀπαγγέλλωνται εὐκρινῶς.

δ') Τὸ ὕφος τῆς μελωδίας νὰ εἶναι τὸ προσῆκον τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ ἱερότητι τῆς ἀκολουθίας. Τὸ παραδεδομένον ὑπὸ τῶν Πατέρων ἡμῶν σεμνὸν καὶ κατανυκτικὸν ὕφος οὐχὶ «καντάδες» καὶ κοσμικὰ ἔσματα, οὐδ' ἐπιτηδεύσεις καὶ λαυγγίσιμοι καὶ διὰ τῆς ὀνὸς ἐκπομπῆς τῆς φωνῆς, ἀλλὰ μέλη γεννῶντα κατάνυξιν καὶ μεταρσιούντα πρὸς τὸ θεῖον. Φευκτέαι ὡσαύτως καὶ αἱ ἐπιδείξεις τῆς φωνῆς καὶ αἱ ἄτακτοι κραυγαὶ καὶ βοαί, αἵτινες ζημιῶσι τὴν σεμνότητα τοῦ μέλους καὶ φυγαδεύουσιν τὴν κατάνυξιν τοῦ ἐκκλησιάσματος.

ε') Ὁ χρόνος τῶν ψαλλομένων ὕμνων νὰ εἶναι ὁ προσήκων. Νὰ μὴ λησμονῆται, ὅτι ὁ χρόνος

εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς μουσικῆς· ἡ μουσικὴ ἡμῶν μὲ καλὸν χρόνον ψαλλομένη διπλασιάζει τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸ κάλλος τῆς. Ἐξ ἄλλου ὁ ψάλτης ὀφείλει νὰ μὴ καταπονεῖ τὸ ἐκκλησίασμα, διότι ἡ καταπόνησις φέρει τὴν ἀπροσεξίαν καὶ τὸν κόρον· ἐνῶ εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ὁ χριστιανὸς διατηρῆ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας ἀμείωτον τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ κατάνυξιν. Τὰ ἀργὰ μέλη εἶναι ὠρισμένα· κατὰ τὸ πλεῖστον πρέπει νὰ ἐπικρατῆ ἡ συντομία διὰ νὰ μὴ παρατείνῃται ἐπὶ μακρὸν ἡ ἀκολουθία, μηδὲ καταστρέφεται ἡ ἔννοια τῶν ὑμῶν. Προσοχὴ ὡσαύτως ἵνα μὴ ὁ χρόνος εἶναι ἄτακτος, ἀλλ' ὑπόσχῃ ταυτότης χρονικῆς ἀγωγῆς (ὡς καὶ ταυτότης τοῦ ὕψους—τόνου)—τῆς φωνῆς).

στ') Μετ' ἰδιαιτέρας ἐπιμελείας νὰ ἐκτελῶνται τὰ λεγόμενα «σημεῖα τῆς ποιότητος», ἅτινα προσδίδουσιν ἐξαίρετον καὶ ἰδιάζον κάλλος εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μουσικὴν. Μὴ λησμονῆται δ' ὅτι ἔχομεν καὶ εὐθύνην διὰ τὴν πατροπαράδοτον μουσικὴν ἡμῶν, ἣν διὰ τῆς προφορικῆς παραδόσεως καὶ διὰ τῆς γραφῆς διέσωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν. Ὀφείλομεν ἄρα τὸ πολύτιμον τοῦτο κειμήλιον νὰ καλλιεργῶμεν καὶ ἐπιμελωμένα, ὥστε νὰ ἐμφανίζηται μὲ ὄλον αὐτοῦ τὸ κάλλος, ἵνα ἐπιβιβάζεται τοῖς πᾶσι.

Τὰ μάλιστα θέλει συντελέσει εἰς τὴν καλὴν ἐκτέλεσιν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἡ **συγκρότησις παιδικῶν χορῶν**. Ἐκαστος ἱεροψάλτης δέον νὰ φιλοτιμηθῆ νὰ καταρτίσῃ ἄριστον παιδικὸν χορὸν, (τῶν παιδῶν συνηχοῦντων κατ' ἀντιφωνίαν καὶ συμφυλλόντων κατὰ τὰς καταλήξεις) χορηγία πάντως τοῦ ταμείου τῶν Ναῶν, δι' ἣν τὰ μάλιστα θὰ συνεργήσῃ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ.

Οἱ ὀλιγώτερον κατηρητισμένοι ἱεροψάλται καλὸν εἶναι νὰ συμβουλευθῶνται τοὺς πλέον πεπειραμένους περὶ πάσης ἀπορίας αὐτῶν, χωρὶς τὰ θεωρῶσι τοῦτο ὡς ὑποτιμητικὸν δι' αὐτοῦς, ἐφ' ὅσον οὐ μόνον ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς συμβουλευθῶνται ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐπὶ μέρος ἐκκλησιαί δόσεις ἀντιμετωπίζουσι σοβαρὸν τι ζήτημα αἰτοῦσιν ἀλλήλων τὴν γνώμην. Ἐνδείκνυται μάλιστα, ὅπως καθιερωθῆ βαθιηδὸν ἡ ἀρχὴ τῆς μετρεκπαιδεύσεως τῶν ἱεροψαλτῶν, ἧτις, πρὸς τοῖς ἄλλοις, θὰ εἶχε καὶ τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα· ὅτι θὰ ἐπετυγχάνετο ὁμοίωμορφος ψαλμωδία εἰς πάντας τοὺς ναοὺς καὶ θὰ ἐξέλειπεν ἡ ἥδη κρατοῦσα ἀναρχία καὶ τὸ φαινόμενον τῆς ὑπάρξεως εἰς ἕκαστον ναὸν διαφόρου μουσικῆς.

Πρὸς τούτοις ὁ Μακ. ἀνεφέρθη εἰς ὠρισμένας τινὰς λεπτομερεῖας τελετουργικὰς παρατηρήσεις τὰ ἑξῆς.

1) Τὸ **χερουβικὸν** ὡς ἐμβατήριον καὶ εἰσαγωγὴ εἰς τὴν φοιτικὴν Θυσίαν δὲν πρέπει νὰ ψάλληται μὲ μεγάλας κραυγὰς, ἀλλ' εἰς τόνον χαμηλὸν καὶ εἰς ὕψος κατασκευαστικόν, ὥστε νὰ γεννᾶται εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐκκλησιαζομένων ἡ ἀνάλογος ψυχικὴ διάθεσις πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Βασιλέως τῶν ὀλων. Ἡ διάρκεια τοῦ χερουβικοῦ νὰ εἶναι ὅση χρειάζεται διὰ νὰ ἀναγνώσῃ τὰς εὐχὰς ὁ ἱερεύς.

2) Τὸ «Κύριε, ἐλέησον», «Παράχου, Κύριε», «Ἀμήν» κ.τ.λ. νὰ μὴ παραλείπονται ποτε, διότι ἀποτελοῦσιν ἀναπόσπαστον συμπλήρωμα τῶν ἐκφωνήσεων

τοῦ ἱερέως καὶ τὴν εἰς ταύτας ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ. Ὁ ἱεροψάλτης, ὡς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἱστάμενος καὶ διακονῶν, δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀφαιρηθῆ καὶ νὰ λησμονῆ τὸ καθήκον, ὅπερ ἔχει, ν' ἀποκρίνηται ἐξ ὀνόματος τοῦ λαοῦ εἰς τὰς δεήσεις καὶ ἐκφωνήσεις τοῦ ἱερατείου. Ἐξ ἄλλου ὅμως τὸ «Κύριε, ἐλέησον» καὶ τὰ παρόμοια δὲν πρέπει νὰ παρατείνωνται πολὺ, ὥστε νὰ καλύπτωσι τὰ ὑπὸ τοῦ διακόνου καὶ τοῦ ἱερέως ἐκφωνούμενα, διότι ταῦτα περιλαμβάνουσι ἔννοιαν ἐψηλάς, τὰς ὁποίας πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ παρακολουθήσῃ ὁ λαός. Κατὰ τὴν ἐκτενῆ, ὅταν ὁ διάκονος ἀπαγγέλλῃ τὸ «ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι...» κλπ. τὸ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ψαλλόμενον δωδεκάκις «Κύριε, ἐλέησον» δέον νὰ ψάλλεται λίαν χαμηλοφῶνως, ὥστε ν' ἀκούηται εὐκρινῶς ὁ διάκονος.

3) Ἐν Ἀρχιερατικῇ λειτουργίᾳ ἢ χοροστασίᾳ κατὰ μὲν τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀρχιερέως εἰς τὸν ναὸν δέον οἱ ἱεροψάλται νὰ κατέρχωνται τῶν στασιδίων τῶν. μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱεροῦ Ἐὐαγγελίου νὰ ψάλλωσι πρῶτον τὸ «δόξα Σοι, Κύριε, δόξα Σοι», συντόμως, καὶ εἶτα τὸ «εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα».

4) Οἱ προτασσόμενοι εἰς τὰ διάφορα τροπάρια, ἀντίφωνα κλπ. **στίχοι** νὰ μὴ παραλείπονται, ν' ἀπαγγέλλωνται δ' εὐκρινῶς **ὀλόκληροι καὶ ἀκέραιοι**.

5) Ὁ **Ἀπόστολος** ν' ἀπαγγέλληται ἐμμελῶς μὲν, ἀλλ' ἄνευ πολλῶν περιστροφῶν, ἵνα ἀκούωνται εὐκρινῶς αἱ λέξεις τοῦ ἱεροῦ κειμένου.

Ἐν τέλει ὁ Μακ. συνέστησεν, ὅπως ἅπαντες οἱ ἱεροψάλται φροντίζωσι νὰ ἐμφανίζωσιν τὸν ναὸν καὶ τὴν ἐν αὐτῷ θεῖαν λατρείαν ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ μεγαλοπρεπέει. Ἡ θ. λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν—εἶπεν—εἶναι ἡ ὠραιότερα τοῦ κόσμου. Καλῶς τελουμένη πλὴν τοῦ ἀγιαστικοῦ αὐτῆς ἀποτελέσματος, δύναται ν' ἀναπληρώσῃ καὶ τὴν ἔλλειψιν πολλῶν κηρυγμάτων. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἱεροψάλτης πρέπει νὰ ἐκτελῆ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔχων συναίσθησιν, ὅτι ὀφείλει νὰ συντελέσῃ καὶ οὗτος εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ διαπαιδαγώγησιν τοῦ ἐκκλησιασματος. Ὅταν δὲ οὗτος ἑνασκή τὴν ἀνασθεθειμένην αὐτῷ ἱερὰν διακονίαν, νὰ εἶναι βέβαιος, ὅτι θὰ ἔχῃ ἀμέριστον καὶ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς τὴν προστασίαν διὰ τὴν ἐξύψωσιν τῆς θέσεώς του.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἡ Α.Μ. ἠὺλόγησεν ἅπαντας, οἵτινες, ἀφοῦ ἔψαλον ἐν χορῷ «τὸν δεσπότην καὶ ἀρχιερεῖα ἡμῶν, Κύριε, φύλαττε εἰς πολλὰ ἔτη», ἠσπάρθησαν τὴν χεῖρα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἀπεχώρησαν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος, συνελθοῦσα κατὰ τὸ διαγεῖναι δέκα πενθήμερον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χουρσάνθου εἰς ἐπανειλημμένας συνεδριάσεις, πρὸς τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ὑπερβαλῶν ὑποθέσεων, ἐπεράτωσε τὴν μελέτην τοῦ σχεδίου τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Νόμου, ἐγκρίνας καὶ τὸ περὶ ΤΑΚΕ σχέδιον Νόμου, τὸ ὁποῖον ὑπέβαλεν ἀκολούθως εἰς τὴν Κοβέρνησιν πρὸς δημοσίευσιν.

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀνέθεσεν ὡσαύτως εἰς Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φθιώτιδος τὴν τελικὴν διατύπωσιν τοῦ περὶ Ἀποστολικῆς Διακονίας Καταστατικοῦ Νόμου.

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὀνομαστικῆς ἐορτῆς τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου Παύλου ἀπέστειλεν αὐτῷ συγκαρτερῶν τηλεγράφημα ἔχον ὡς ἑξῆς :

Ἐπὶ ὀνομαστικῶν ἡμετέρᾳ Ὑψηλότητος Ἱερὰ Σύνοδος Ἐκκλησίας ἐγκαρδίως εὐχεται αὐτῇ καὶ εὐλογημένῳ οἴκῳ αὐτῆς μακροήμερουσιν καὶ εὐτυχίαν.

Ἀθηνῶν Χρυσάνθος, Πρόεδρος :

Εἰς τοῦτο ἡ Α. Β. Υ. ἀπήντησεν ὡς ἀκολούθως :

Παρακαλῶ ἡμετέραν Μακαριότητα καὶ Ἱερὰν Σύνοδον δεχθῶσι θερμοτάτας εὐχαριστίας ἐμοῦ καὶ Πριγκιπίσσης.

Παῦλος Διάδοχος

—Ὡσαύτως ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν γάμων τῆς Α. Β. Υ. τῆς Πριγκιπίσσης Εἰρήνης μετὰ τῆς Α. Υ. τοῦ Δουκὸς τοῦ Σπολέτο ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπέστειλε τὰς εὐχὰς αὐτῆς πρὸς τε τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα, ὡς ἀρχηγὸν τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοὺς ὑψηλοὺς νεονύμφους.

Τὸ πρὸς τὴν Α. Μ. τηλεγράφημα εἶχεν οὕτω.

Ἱερὰ Σύνοδος Ἐκκλησίας Ἑλλάδος συχαίρει ἐγκαρδίως Ὑμετέρα Μεγαλειότητι ἐπὶ σήμερον τελουμένοις γάμοις τῆς προσφιλοῦς τῇ Ἐκκλησίᾳ Βασιλοπαίδος καὶ πεφιλημένης ἡμετέρας Μεγαλειότητος ἀδελφῆς τῆς Α. Β. Υ. Πριγκιπίσσης Εἰρήνης μετὰ Α. Υ. Πριγκίπος Αἴμονος, Δουκὸς τοῦ Σπολέτο καὶ ἐπικαλεῖται ἐπὶ τοὺς ὑψηλοὺς νεονύμφους καὶ τὸν εὐλαβέστατον ἡμῶν Βασιλῆα. Οἶκον εὐλογίαν παρὰ Θεοῦ καὶ κραταίωσιν ἐν παντί.

Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσάνθος, Πρόεδρος

Τὸ δὲ πρὸς τοὺς ὑψηλοὺς νεονύμφους τηλεγράφημα εἶχεν ὡς ἑξῆς :

Ἱερὰ Σύνοδος Ἐκκλησίας Ἑλλάδος συχαίρουσα ὀλοφύχως ἡμετέρα Βασιλικῇ Ὑψηλότητι ἐπὶ τελουμένοις σήμερον γάμοις αὐτῆς μετὰ τῆς αὐτοῦ Ὑψηλότητος Πριγκίπου Αἴμονος Δουκὸς τοῦ Σπολέτο, ὁμόθυμον ἀναπέμπει εὐχὴν, ἵνα Κύριος ὁ Θεὸς ὑψώσῃ ὑμᾶς ὡς Κέδρους Διβάνου, παρέχων πλουσίαν τὴν χάριν καὶ εὐλογίαν Αὐτοῦ εἰς βίον εὐτυχῆ.

Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσάνθος, Πρόεδρος

Εἰς ταῦτα ἡ μὲν Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς :

Ἀποδεχόμενος ἡμετέρας εὐλογίας εὐχαριστῶ ὀλοφύχως ἡμετέραν Μακαριότητα καὶ Ἱερὰν Σύνοδον Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Γεώργιος Β'

Ἡ δὲ Α. Β. Υ. ἡ Πριγκίπισσα Εἰρήνη ἀπήντησεν οὕτω :

Ἀποδεχομένη εὐλογίας ἡμετέρας Μακαριότητος καὶ Ἐκκλησίας Ἑλλάδος παρακαλῶ δεχθῆτε ὀλοφύχως εὐχαριστίας.

Εἰρήνη

—Τῇ 25 π. μηνὸς ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσάνθου καὶ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Φθιώτιδος κ. Ἀμβροσίου. Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Προκοπίου, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Συνεσίου, Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Εἰρηναίου, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Ἱεροθέου καὶ Ζακύνθου κ. Χρυσοστόμου ἐγένετο ἡ χειροτονία τοῦ Θεοφιλ. Ἀρχιμ. κ. Ἰωάννου Παπασαράντου εἰς Μητροπολίτην Ἀργολίδος.

—Κατὰ τὴν ἐπόμενην τῆς χειροτονίας συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μετ' ἀνακοίνωσιν τοῦ Μακ. Προέδρου περὶ τῆς γενομένης χειροτονίας ἀπεφασίσθη, ἵνα ἀναγγελθῆ τοῦτο εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας πρὸς ἐκδοσὶν τοῦ Β. Διατάγματος ἐγκαταστάσεως τοῦ νέου Μητροπολίτου.

—Ὁ Θεοφιλέστατος ἐψηφισμένος Μητροπολίτης Κορινθίας Μ. Ἀρχιμ. Μιχαὴλ Κωνσταντινίδης, προϊστάμενος τῆς ἐν Λονδίῳ Ἑλληνικῆς Κοινότητος, ἀπήντησεν εἰς τὸ συνοδικὸν τηλεγράφημα τὸ ἀγγέλλον αὐτῷ τὰ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ἀποδεχόμενος εὐγνωμόνως τὴν ἐκλογὴν καὶ παρακαλῶν, ὅπως χορηγηθῆ αὐτῷ τεσσαρακονθήμερος ἄδεια πρὸς παράδοσιν τῆς ἐν Λονδίῳ ὑπηρεσίας του, ἥτις καὶ τῷ ἐχορηγήθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ Μακ. Πρόεδρος κατόπιν τούτου παρεκάλεσε τὸν Σεβ. Μητρ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Συνεσίον, ἵνα μέχρι τῆς χειροτονίας καὶ ἐγκαταστάσεως τοῦ νέου Μητροπολίτου ἀσκή τὰ καθήκοντα τοῦ Τοποτηρητοῦ.

—Ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐχορηγήθη ἄδεια ἀπουσίας ἀπὸ τῶν ἀρχιερατικῶν αὐτῶν καθηκόντων πρὸς λουτροθεραπείαν τῷ μὲν Σεβ. Μητροπολίτῃ Χίου κ. Ἰωακείμ μηνιαία, τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Λαρίσης κ. Δοροθέῳ εικοσάημερος.

—Ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐχορηγήθη ἄδεια ἀπουσίας ἐκ τῶν ἀρχιερατικῶν αὐτοῦ καθηκόντων τῷ μὲν Σεβ. Μητροπ. Ἰωαννίνων κ. Σπυρίδωνι τριήμερος, τῷ Σεβ. Μητρ. Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Κυρίλλῳ τεσσαρακονθήμερος πρὸς μετάβασιν εἰς Ἀμερικὴν δι' οἰκονομικὰς ὑποθέσεις, τῷ δὲ Σεβ. Μητρ. Μαρωνείας καὶ Θάσου κ. Σπυρίδωνι μηνιαία πρὸς νοσηλείαν ἐν Ἀθήναις.

—Ὡσαύτως ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐχορηγήθη ἄδεια ἐλεύσεως εἰς Ἀθήνας τῷ μὲν Σεβ. Μητρ. Φωκίδος κ. Ἀθανασίῳ δεκαήμερος, τῷ δὲ Σεβ. Μητρ. Ναυπακτίας καὶ Ἐδρυατίας κ. Γερμανῷ τριήμερος.

—Διὰ Β. Διατάγματος ἐκδοθέντος τῇ 26 Μαΐου καὶ δημοσιευθέντος τῇ 14 Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 124 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτροπῶν Ἀλμωπίας (Καρτζόβης) ὑποβληθεῖσα παραίτησις τοῦ Πανσο. Ἀρχιμ. Νικάνδρου Παπαϊωάννου.

—Ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας ὁ ἐκ τῶν διακεκριμένων Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Σάρδων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανός, προσερχόμενος ἐξ Ἀλεξανδρείας, ὅπου εἶχε μεταβῆ, ἀποσταθεὶς ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀρτιθμοῦ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου Πατριάρχου. Ὁ Σεβασμιότατος, ὅμοια τῇ ἀφίξει του, ἐπεσκέφθη τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον, πρὸς ὃν ἐξέθιξε καὶ προφορικῶς τὰ τῆς διεξαχθείσης ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκλογῆς, ὁ ὁποῖος εἶτα ἀνταπέδωκεν τὴν ἐπίσκεψιν πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον.

—Ὁ Σεβ. Μητρ. Φθιώτιδος κ. Ἀμβρόσιος, Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Σχολῆς τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἐν τῷ Ὁδεῖῳ Ἀθηνῶν, προσκληθεὶς παρ' ἐστὴν κατὰ τὰς ἀπολυτηρίας ἐξετάσεις τῶν τελειοφοίτων τῶν τῆς Σχολῆς, γενομένης τῇ 15η π. μηνός.

—Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος εἰτίμησε διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ τὸ πρὸς τιμὴν τοῦ ἐξοχωτάτου κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως δοθὲν ἐκ μέρους τοῦ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Διοικήσεως Πρωτευούσης προσφυγικοῦ κόσμου γεῦμα καὶ ἠλόγησε τὴν τράπεζαν. Πλήν τοῦ ἐξοχωτάτου κ. Προέδρου, τῶν κ. κ. Ὑπουργῶν καὶ πολλῶν ἐπισήμων, παρεκάθησαν πεντακισχίλιοι συνδαιτημόνες, ἐκπροσωποῦντες πάσας τὰς προσφυγικὰς ὀργανώσεις καὶ τάξεις.

—Τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγ. Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐτέλεσε τὴν θείαν Λειτουργίαν καὶ ἐκήρυξε τὸν θείον λόγον ἐν τῷ ἑορταζοντι μεγάλῳ παρεῖ ἱ. Ναῷ τοῦ ἁγ. Παύλου, Ἀθηνῶν. Τῇ δ' ἑσπέρᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας προσέστη, ἐν συρροῇ χιλιάδων λαοῦ, τοῦ ἐπὶ τοῦ βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου πανηγυρικοῦ μεγάλου Ἐσπερινοῦ, καθ' ὃν ἐκήρυξε τὸν θείον λόγον ὁ ἐκ τῶν ἱεροκηρῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς πανοσιολογ. Ἀρχιμ. Χριστοφόρος Παπουτσόπουλος.

—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐτέλεσε τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐν τῷ ἐν Πειραιεὶ ἱ. Ναῷ τῆς ἁγ. Τριάδος καὶ προσέστη τοῦ Μνημοσύνου τοῦ αἰδίου Γ. Μιζάρα, μεγάλου ἐβ' ἀγγέλου τοῦ Γηροκομείου Πειραιῶς καὶ τοῦ ἐν Πειραιεὶ Ζαννείου Ὁρφανοτροφείου, ὁμολήσας περὶ ἀγαθοεργίας.

—Συνῆλθον ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου τὰ Συμβούλια τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τοῦ Ταμείου Ἀνακαλλάξιμαν Κοινοτικῶν καὶ Κοινοφελῶν Περιουσιῶν καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλαιαγμένης.

—Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος εἰτίμησε διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ τὰς ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἑορτὰς τοῦ Ἀρσακείου καὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Κολλεγίου ἐν Ψυχικῷ καὶ ἀνέπεμψε κατ' αὐτὰς εἰδικὰς ὑπερ' τῶν ἐν λόγῳ Ἰδρυμάτων δεήσεις.

—Ἐντολῇ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου ἐκάλεσεν εἰς σύναξιν ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος, Κορωπίου, τῇ 27 Ἰουνίου, πάντας τοὺς εὐλαβεστάτους ἐφημερίους τοῦ ἐτέρου μεγάλου τμήματος τῆς ὑπάθρου, «Μεσογείων», πρὸς οὓς μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν, ὁμίλησε διὰ μακρῶν περὶ τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἀποστολῆς καὶ τῶν ὑψηλῶν αὐτῶν καθηκόντων.

—Ὡς εκπρόσωπος τοῦ Μακ Ἀρχιεπισκόπου παρέστη ὁ πανοσιολ. Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς εἰς τὰς ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐορτὰς τῶν φιλανθρωπικῶν Ἱερῶν «Μερόπειον» καὶ «Ἑρμῆς», σκοπὸν ἔχόντων τὴν περιθάλψιν καὶ μόρφωσιν ἀπόρων παιδῶν.

—Κατὰ τὴν ἐκ Κερκύρας διέλευσιν τοῦ θωρηκτοῦ «Ἀβέρωφ» ἐτελέσθη ἐπ' αὐτοῦ Θεία Λειτουργία, καθ' ἣν ἐχοροστατήσεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κερκυρας καὶ Παξῶν κ. Ἀλέξανδρος, κατὰ τὸ τέλος ὁμιλήσας πρὸς τοὺς κ. κ. ἀξιωματικούς καὶ τὸ πλήρωμα καὶ ἐξαρτας τὴν δρᾶσιν τοῦ ἐνδόξου στόλου μας κατὰ τὰς διαφόρους Ναυμαχίας, καὶ ἰδίᾳ τοῦ θρυλικοῦ «Ἀβέρωφ», συστήσας δὲ ἀκολούθως εἰς τὸ πλήρωμα τὴν ἔνωσιν, τὴν πειθαρχίαν εἰς τοὺς ἀνωτέρους καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην.

—Υπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἐπεβλήθησαν εἰς ἐφημερίους τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς αἱ ἐξῆς πειθαρχικαὶ ποιναὶ: Ἐνὸς μηνὸς ἀργία εἰς τοὺς ἐφημερίους τῶν ἱ. Ναῶν Ἀγ. Ἀποστόλων Κοπανᾶ, ἁγίου Ἀρτεμίου Γούβας καὶ ἁγίας Φωτεινῆς Ἰλισσοῦ. Ἐνὸς καὶ ἡμίσεος μηνὸς ἀργία εἰς τὸν ἐφημέριον ἱ. ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου—Κοπανᾶ. Δύο μηνῶν ἀργία εἰς τὸν ἐφημέριον καὶ τὸν Διάκονον τοῦ ἱ. ναοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὁδοῦ Βουλιαγμένης, διότι ἅπαντες οἱ αὐτῶν κατὰ τὴν γενομένην τῇ 4—7—39 ἐπιθεώρησιν εὐφρόνησαν μὴ συμμορφωθέντες πρὸς τὰς ἐγκυκλίους τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τὰς προφορικὰς ἐντολὰς τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ὡς πρὸς τὴν τήρησιν τῶν ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῦ ναοῦ φυλασσομένων ἁγιοτάτων μυστηρίων κλπ.

—Ἀπενεμήθη ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ὁ δίκαιος τῆς Ἐκκλησίας ἔπαινος καὶ ἡ ἀρχιερατικὴ εὐλογία εἰς τὰς νεωκόρους ἁγίου Δημητρίου Γούβας καὶ ἁγίων Ἀποστόλων Κοπανᾶ διὰ τὴν μετὰ ζήλου καὶ φόβου Θεοῦ διακονίαν τῶν καὶ τὸ ἀμειψιὸν τῆς καθαριότητος τῶν ναῶν, ἐν οἷς ὑπηρετοῦσι.

—Υπὸ τοῦ Σ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου ἐν τῇ θέσει «Ἀχλαδέσῃ» τοῦ Κόλλου τῆς Καλλονῆς Λέσβου ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως καὶ ἐτέρα παλαιοχριστιανικὴ Βασιλική, ἔκτη κατὰ σειρὰν ἐκ τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ανασκαφεισῶν. Περὶ τούτου εἰδωποιήθη ἡ ἀρμοδιὰ ἀρχαιολογικῆ ὑπηρεσίας.

—Μεσοῦντος τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἐν τῷ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἱερῷ Βυζαντινῷ ναῷ τῆς Ἀχειροποιήτου ἐγένετο ἡ τελετὴ τῆς Κατηχητικῶν Σχολείων τῶν διευθυνομένων ὑπὸ τοῦ Πανός, Ἀρχιμ. κ. Λεωνίδου Παρασκευοπούλου. Παρέστησαν ὁ Σεβ. Μητρ. Θεσσαλονίκης κ. Γεννάδιος, ἡ Κυρία ὑπουργοῦ Γεν. Διοικητοῦ Μακεδονίας, ὁ στρατηγὸς κ. Στανωάς, ὁ κ. Χρυσόχου, ἐπιτελεστικὸς ἱ. Σώματος Στρατοῦ. Ἀφού ἀπηγγέθησαν διμφορα ποιήματα παρὰ τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν καὶ ἐψάλησαν ᾠδαί, ὁμιλήσεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἐπὶ τοῦ χωρίου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου «Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ραββί· εἰς γὰρ ἐστὶν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστὸς· πάντες δὲ ἡμεῖς ἀδελφοὶ ἐστέ», τῶν τῆς ἰδιαιτέως τὴν συμβολὴν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων εἰς τὸν φρονιματισμὸν τῆς Νεολαίας.

—Ὡσαύτως τελετὰ Κατηχητικῶν Σχολείων ἐγένοντο καὶ εἰς τὴν παρὰ τὴν Θεσσαλονικὴν Νεάπολιν, ἐνθα διευθύνει τοῦτο ὁ κ. Α. Βακαλόπουλος, καὶ εἰς τὸν Συν. Ἐπταλόφου, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Ν. Τερζοπούλου, εἰς ἃς παρέστη ὁ Πανός, Ἀρχιμ. κ. Λεωνίδα Παρασκευοπούλου.

—Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθ. μηνὸς κατέπλευσε, χάριν γυμνασίων, μοῖρα τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου ἐν Καλάμαις ὑπὸ τὸν ἀντιναύαρχον κ. Οἰκονόμου, ἐνθα παρέμεινε ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Ὁ ἀντιναύαρχος, ἐπισκεφθεὶς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Μεσσηνίας κ. Πολύκαρπον, παρεκάλεσεν, ἵνα ἀποσταλῇ ἱερεὺς πρὸς τελεσὴν τῆς Θ. λειτουργίας. Πράγματι δὲ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἀπέστειλε τὸν Πρωτοσύγκελλεῦοντα ἱερέα κ. Ἰωάννη Κωστόπουλον μετὰ διακόνου πρὸς τελεσὴν τῆς θείας Λειτουργίας ἐπὶ τοῦ «Ἀβέρωφ» κατὰ τὴν 4 Ἰουνίου, Κυριακῆν τῶν Ἁγίων Πάντων, κατὰ τὴν ὁποίαν παρέστη καὶ ὁ Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Πολύκαρπος, χοροστατήσας καὶ ὁμιλήσας μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἱ. Εὐαγγελίου καταλλήλως πρὸς τοὺς κ.κ. ἀξιωματικούς καὶ τὰ πλήρωματα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς. Κατ' ἐκθεσιν τοῦ Γραμμα-

τέως τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. Ἀμερικῆς, γενομένην πρὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδ. Συμβουλίου αὐτῆς, ὑπάρχουσι Σχολεῖα Μικτὰ Δημοτικὰ 156, ἐν συγκρίσει πρὸς 447 τοῦ 1936—37, καὶ 284 τοῦ 1932—33, μετὰ Μαθητὰς καὶ Μαθητρίδας 24,562, ἐν συγκρίσει πρὸς 24,150 τοῦ 1936—37 καὶ 12,712 τοῦ 1932—33. Οἱ Διδάσκαλοι, λαϊκοὶ καὶ κληρικοὶ, ἀνέρχονται εἰς 533, ἐν συγκρίσει πρὸς 517 τοῦ 1936—37 καὶ 330 τοῦ 1932—33. Ἐκ τῶν Διδασκάλων (533), οἱ Κληρικοὶ ἀνέρχονται εἰς 143 καὶ οἱ Λαϊκοὶ εἰς 390. Ἐκ τῶν Λαϊκῶν Διδασκάλων (390), οἱ ἄρρενες ἀνέρχονται εἰς 146 καὶ αἱ Διδασκάλισσαι εἰς 244. Ἐκ τῶν Λαϊκῶν Διδασκάλων καὶ Διδασκαλισσῶν, οἱ 283 εἶναι προσοντούχοι, ἐκ δὲ τῶν κληρικῶν οἱ ἑκατόν. Ἐκ τῶν 456 Μικτῶν Δημοτικῶν Σχολείων τὰ 450 εἶναι ἀπογευματινὰ, λειτουργοῦντα κατὰ τὰς ὥρας 3—6 μ. μ., τὰ δὲ λοιπὰ ἕξ (6) εἶναι ἡμερησία, λειτουργοῦντα καθ' ἅς ὥρας καὶ τὰ Ἀμερικανικὰ Ἐκπαιδευτήρια ἦτοι 9 π. μ. μέχρι 3 μ. μ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Κος Χριστοφόρος ἐπὶ τῇ εἰς Πατριάρχην ἀναδείξει του ἐδέχθη τηλεγραφικῶς καὶ προσωπικῶς συγχαρητήριους εὐχὰς ἐκ τε τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, ἐντοπιῶν τε καὶ ξένων. Ἐκ τῶν τὰ πρῶτα ἐφερόντων ἐπισκεφθησαν αὐτὸν ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γενικός Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Βαλτιῆς, ὁ ἐπιτιμὸς Πρόεδρος τῆς ἐν Χαρτοῦμ Ἑλληνικῆς Κοινοτήτος κ. Γεράσιμος Κοντομιχαλός, ὁ Πρόεδρος τῶν Κοινοτήτων Ἀλεξανδρείας κ. Μ. Σαλβόγος, Ἰβραημίας κ. Κων. Πρόκος, Ζαγαζίκ κ. Γ. Ζουδῆς, Μινίας κ. Φραγκίσκου, Τάντας κ. Ἁγίος Βέης· ὁ Πρόεδρος τῆς κοινότητος τῶν Σύρων κ. Γεώργιος Λουτφάλλα· τὰ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἀδελφότητων Κυπριακῆς, Κρητικῆς, Κωνσταντινουπολιτῶν, καὶ Σύρων καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

—Τῇ 25 π. μηνὸς ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἱ. Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως τῆς Α. Θ. Μακ. τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Χριστοφόρου Β. Εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως, γενομένην μετ' ἀπάσης τῆς δεούσης ἐκκλησιαστικῆς πομπῆς καὶ τάξεως, παρέστησαν αἱ ἐπίσημοὶ τῆς Αἰγύπτου ἀρχαί, οἱ ἐπίσημοι ἐν Αἰγύπτῳ ἐκπρόσωποι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἀντιπρόσωποι τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ἀφρικῇ Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων καὶ ἄπειρον πλῆθος λαοῦ, καταλαβόν πάσας τὰς πρὸς τὸν ἱ. Ναὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὁδογούσας παρόδους, δι' ὧν θὰ διήρχετο ἡ Πατριαρχικὴ πομπή.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΡΩΣΙΑΣ

Ὡς γράφουν οἱ ἐν Μόσχᾳ ἀνταποκριταὶ εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐτοκτονιῶν εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ρωσίαν καταπλακτικῶς ἀξάνει καὶ ἰδίως μεταξὺ τῶν νεανίδων. Ἡ μολοσειβικὴ νεολαία ἀποδεικνύεται οὕτω, ὅτι δὲν ἔχει ἰδανικά, ὥστε, τείνουσα πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτῶν, ν' ἀγαπήσῃ τὴν ζωὴν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ἵδρυσε βιβλιοπωλεῖον ἐν Σόφια εἰς τὸ ὁποῖον πωλοῦνται συνοδικαὶ ἐκδόσεις, εἰκόνες καὶ μετὰλλια μετ' εἰκόνων. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἤδη ἐξέδωκε πλεῖστα θεολογικὰ καὶ παιδικὰ βιβλία.

—Τὸ ἐβδ. μαδιαῖον βουλγαρικὸν περιοδικὸν «Parlirskojelo» ἐξ ἀφορμῆς θανάτου ἱερέων, ἐν χρεῖα, διατελούντων καὶ ἐχόντων ἀνήλικα τέκνα, στερουμένων δὲ μητρὸς ἢ ἀδελφῆς ἢ ἄλλων στενῶν συγγενῶν, προτείνει, ὡς ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπιληφθῆ τοῦ τραγικοῦ τούτου γεγονότος, ἐξευρίσκουσα τρόπον διὰ τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν ὀρφανῶν τούτων.

—Ἡ ἐορτὴ τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, ἧτις εἶναι ἐορτὴ τῶν γραμμάτων διὰ τὴν Βουλγαρίαν, ἐορτάσθη ἐν μεγάλῃ μεγαλοπρέπειᾳ, ἐξαρχιεῖς ἐν τῷ Τύπῳ τῆς σημαίας καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας προσέφερον οἱ δύο οὗτοι ἰσαπόστολοι Θεσσαλονικεῖς ἀδελφοί.

ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Μεταδίδεται ἐξ Ἑλβετίας ἡ εἰδησις τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου μοναχοῦ Theophile Bourgeois, ὅστις ἀπὸ 50ετίας ἦτο ἠγούμενος τοῦ περιφήμου μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Βενάδου. Ἡ ἐμπνευσμένη καὶ πολυσχιδῆς δρᾶσις του

τὸν κατατάσσει μεταξύ τῶν φωτεινότερων μορφῶν τῆς ἱστορίας τοῦ μοναχικοῦ βίου. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ ἐπέκτασις τοῦ ἐπὶ τῶν ἄλλων Ξενώος τοῦ μοναστηρίου, τὸν ὁποῖον ἐφωδίασε διὰ τηλεφώνου. ἠλεκτρικοῦ φωτός καὶ κεντρικῆς θερμάνσεως ὡς καὶ ἡ ἰδρυσις γεωργικῆς σχολῆς εἰς Escorp. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον γεγονός ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ μοναστηρίου ἀπ' ὅπου τοῦτο ἰδρύθη, εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μοναχοῦ ἰδρυσις μοναστηρίου ἐπὶ τῶν δυσπρόσιτων ὄρεων τοῦ Θηβέτ, ἡ ἀνέγερσις τοῦ ὁποίου συνήτησε μεγάλας δυσκολίας. Τὸ μοναστήριον τοῦτο κείμενον ἐπὶ τῆς κυρίας ὁδοῦ, ἦν ἀκολουθῶσι τὰ καρβάνια τὰ εἰσερχόμενα ἐκ τῆς Κίνας εἰς τὸ Θιβέτ, μέλλει νὰ ἀποδώσῃ καὶ πάλιν εἰς τοὺς μοναχοὺς τὰ κατὰ τὸν Μεσαίωνα προσφιλέων ἔργων, τὸ ὅποιον διὰ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου ἀπέβη μεγάλης κοινωνικῆς ὠφελείας.

— Ἡ ρωμαιοκαθολικὴ Ἱεραρχία τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀπεφάτισε πρὸ τινος τὴν ἰδρυσιν ἐθνικοῦ γραφείου διὰ τὴν διάδοσιν τῆς ρωμαιοκαθολικῆς σκέψεως μεταξύ πάντων τῶν κατοίκων αὐτῆς. Σκοπὸς τῆς νέας πρωτοβουλίας εἶναι ἀπ' ἑνὸς μὲν ἡ καταπολέμησις τῆς ἀθεϊστικῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν διαφόρων ἀνατρεπτικῶν καὶ μὴ ἀρχῶν, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἡ διάδοσις τῶν ὑγιᾶν χριστιανικῶν ἀρχῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς ρωμαιοκαθολικῆς σκέψεως μεταξύ τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ. Ἐδρὰ τοῦ ἰδρυθέντος Γραφείου ὄρισθη ἡ Οὐάσιγκτων. Ἐκτὸς τοῦ κεντρικοῦ γραφείου ἰδρύθησαν περιφερειακὰ τοιαῦτα, ἀποτελούμενα ἀπὸ κληρικοῦς καὶ λαϊκοῦς, εἰς ὅλας τὰς μεγάλας ἐνορίας, ὅπου ἰδύονται ὑποεπιτροπαί. Ὡς μέσα ἐνεργείας πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ ὄρισθησαν: α) ὁ μὴ ρωμαιοκαθολικὸς τύπος, β) τὸ ραδιόφωνον καὶ γ) ἡ ρωμαιοκαθολικὴ φιλολογία. Τόσον τὸ κεντρικὸν ὅσον καὶ τὰ περιφερειακὰ γραφεῖα θ' ἀναλάβουν τὴν ἐφ' ὅλων ἐν γένει τῶν κοινωνικῶν καὶ θρησκευτικῶν θεμάτων διαφώτισιν τοῦ μὴ ρωμαιοκαθολικοῦ ἀμερικαν. τύπου διὰ δελτίων πληροφοριῶν καὶ εἰδικῆς ἀρθογραφίας. Ἐπίσης τὰ γραφεῖα ταῦτα πρόκειται ν' ἀναλάβουν τὸ ἔργον τῆς ἀναιρέσεως πᾶσων τῶν ἀνακριβειῶν, αἱ ὅποιαι πολλάκις βλέπουν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος καὶ αἱ ὅποιαι ἀφοροῦν εἰς τὴν ρωμαιοκαθολικὴν σκέψιν. Ὡς πρὸς τὸ ραδιόφωνον, πρόκειται νὰ ἐπεκταθῇ ἡ «καθολικὴ ὥρα» εἰς πάντας σχεδὸν τοὺς ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἀνερχομένους εἰς ὄγδοῦς χίλιοντα περίπου. Κύριος σκοπὸς τῶν ραδιοφωνικῶν τούτων ἐμπομπῶν θὰ εἶναι νὰ προπαγανδισθῇ μεταξύ τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ ἡ σκέψις, ὅτι ἡ θρησκεία ἀποτελεῖ πρωταρχικὴν μέριμναν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ψυχικὴν του σωτηρίαν, ὡς ἐπίσης νὰ γνωσθῇ εὐρύτερον ἡ ρωμαιοκαθολικὴ διδασκαλία. Ὑπὸ τῶν Γραφείων τούτων θὰ καταρτίζονται αἱ ραδιοφωνικαὶ ὁμιλίαι καὶ γενικῶς πᾶν ὅ,τι θὰ μεταδίδεται ραδιοφωνικῶς. Τέλος ἡ διάδοσις τῆς ρωμαιοκαθολικῆς φιλολογίας θὰ γίνεται διὰ τῆς δημιουργίας εἰδικῶν βιβλιοθηκῶν εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς ναοὺς. Ἐπίσης εἰδικὰ διαλέξεις θὰ ὀργανῶνται ὑπὸ τῶν γραφείων τούτων, εἰς αἷς θὰ ἀναπτύσσονται ὑπὸ τῶν ὀριζομένων προσώπων τὰ κοινωνικὰ ἰδίως θέματα ἀπὸ ἀπόψεως καθολικῆς διδασκαλίας.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ἐν Ἠν. Πολ. τῆς Ἀμερικῆς οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν μεγάλων κλάδων τοῦ μεθοδισμοῦ, τ. ἔ. τῆς Μεθοδιστικῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βορῶ, τῆς Μεθοδιστικῆς Ἐπισκοπελιανῆς Ἐκκλησίας τοῦ Νότου καὶ τῆς Προτεστάντικῆς Μεθοδιστικῆς Ἐκκλησίας, διεκίρυσαν ἐπίσημως, κατὰ τὸ ἐσχάτως ἐν Kansas City συγκροτηθέν συνέδριον τῶν Μεθοδιστῶν, ὅτι αἱ τρεῖς αὗται Ἐκκλησίαι εἶναι καὶ θέλουσι παραμείνῃ μία καὶ ἀδιάσπαστος Ἐκκλησία. Συνεστήθη δὲ κεντρικὴ διευθύνουσα ἐπιτροπὴ ἐξ ἀντιπροσώπων καὶ τῶν τριῶν Ἐκκλησιῶν, ἧς κύριον μέλημα θὰ εἶναι ἡ διεύθυνσις τοῦ ἔργου τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς ὡς καὶ ἡ πνευματικὴ μόρφωσις καὶ ἀνάπτυξις τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἐνάλιον τοῦτο ἱεραποστολικὸν πρόγραμμα ἀποτελεῖ γεγονός ἀνεύρομον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Μεθοδισμοῦ. Διὰ τῆς ἐνώσεως ταύτης ἡ Μεθοδιστικὴ Ἐκκλησία καθίσταται ἡ μεγαλύτερα θρησκευτικὴ ὀργάνωσις ἐν Ἀμερικῇ.

ΝΕΑ ΒΙΒΑΙΑ

Ἐκ τῶν καταλοίπων **Χρυσοστόμου Α. Παπαδοπούλου**(†) Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Α', **Ἀποστόλος Μακράκης**, ἐκδίδεται δαπάναις τοῦ Σεβ. Μητρο. Θεσσαλιώτιδος-Φαναριοφερσάλων Ἱεζεκιὴλ τοῦ ἀπὸ Βελανιδιάς, ἐπιμελεῖα Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν Ἀθήναις 1939, 129 σ. Ἐκ τῶν πολλῶν καταλοίπων τοῦ ἀκαμάτου ἐρευνητοῦ καὶ ἐπιστήμονος ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου εἶδεν ἤδη τὸ φῶς τὸ πρῶτον ἔργον τὸ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Μακράκη. Τὸ ἔργον τοῦτο ἂν καὶ μικρὸν εἶναι ἐκ τῶν μάλλον χαρακτηριστικῶν τοῦ ἀνδρὸς δημιουργημάτων, διότι, ἀναφερόμενον εἰς γεγονότα τοῦ ἐγγύς ἡμῶν παρελθόντος, τὰ ὅποια ἐν μέρει καὶ αὐτὸς παρηκολούθησε, δεικνύουσι τὸ βαθύτερον περιεχόμενον τῆς ψυχῆς τοῦ συγγραφέως καὶ τοὺς μυχιαίτερους αὐτῆς πόθους. Τοιοῦτοτρόπως τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἀποτελεῖ οὐ μόνον ζωντανὴν καὶ γλαφυρὰν ἀναπαράστασιν μιᾶς ἐφευρούσης καὶ ἰδιούτου θρησκευτικῆς φυσιογνωμίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ εἰκόνα αὐτοῦ τούτου τοῦ συγγραφέως, πιστοὴν μὲν εἰς τὰ κελύσματα καὶ τὰς ἐπιταγὰς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ, ἐκτιμῶντος ὅμως καὶ τὴν ἀγαθὴν καὶ εἰλικρινῆ ὑπὲρ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ προσπάθειαν, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν διέκρινε ταύτην.

Κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἔργου τοῦ ὁ ἀειμνήστος συγγραφεὺς προετίμησε τὴν χρονολογικὴν τῶν πραγμάτων ἐκθεσιν, παρακαλουθῆσας τὸν Ἀπόστολον Μακράκην ἀπὸ τῆς ἀσῆμου ἐμφανίσεως αὐτοῦ διὰ τῶν πολλῶν καὶ πικρῶν ἀπὸ αὐτοῦ ἀγῶνων μέχρι τῶν τελευταίων αὐτοῦ στιγμῶν. Ἡ ἀφήγησις συναρπάζουσα παρουσιάζει τὸν ἀκατάβλητον ἀγωνιστὴν ὡς ζῶντα καὶ κινούμενον πρὸ τοῦ ἀναγνώστου, τὸν ὅποιον εἰσάγει συγχρόνως, ὅσον ἐγχωρεῖ, καὶ εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Τὰ γεγονότα δὲ, ἐκτιθέμενα μετὰ τῆς ἀνηκούσης αὐτοῖς ἱστορικῆς κριτικῆς, δὲ, σχηματίζουσι ξηρὰν ἄλυσιν ἱστορικῶν δεδομένων, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀνδρα τῆς σήμερον, ὡς καὶ διὰ πᾶν πιστὸν τέκνον τῆς Ἐκκλησίας, ἐνδιαφερόμενον διὰ τὰ προβλήματα αὐτῆς, ἀποτελοῦν συγχρόνως φωτεινὸν ὄδηγόν πολυτίμον. Ἡ ἀμεροληψία καὶ ἡ ἀντικειμενικότης αἱ διακρίνουσαι τὸ ὅλον ἔργον, μὴ παραλείπον νὰ τονίσῃ τὰς σκιεράς τοῦ χαρακτήρος καὶ τοῦ ἔργου τοῦ ἀποστόλου Μακράκη πλευρὰς. ἀλλὰ καὶ ἀποδίδον αὐτῷ, ὅπου δεῖ, τὸ δίκαιον, δύνανται νὰ προσελκύσωσι τὸ ἐνδιαφέρον, τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἀναγνώρισιν καὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐναπομεινόντων εὐαριθμῶν τοῦ ἐκλιπόντος διδασκάλου ὁπαδῶν. Ὅθεν ὀρθῶς δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ πόνημα τοῦτο ὡς ἡ ἀποκατάστασις τῆς μνήμης τοῦ ἐκλιπόντος διδασκάλου, ἢ συμβολὴ τοῦ ὅποιου θετικῶς τε καὶ ἀρνητικῶς, εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς νεωτέρας ἐν Ἑλλάδι θρησκευτικῆς κινήσεως τόσον ἐναργῶς παρίσταται ἐν αὐτῷ.

I. I. K.

Ἰωάννου Παναγοπούλου, δικηγόρου, περὶ τῶν μικτῶν γάμων ἐν Ἑλλάδι, Ἀθῆναι, 1938, 129 σ. Τὸ ζήτημα τῶν μικτῶν γάμων, θίγον ζωτικὰ κοινωνικὰ συμφέροντα, ἀλλὰ καὶ συνδεόμενον πρὸς τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν καθόλου κατάστασιν, μάλιστα δὲ πρὸς τὰς μεταξὺ τῶν διισταμένων Ἐκκλησιῶν σχέσεις, ἀπετέλεσεν ἀνέκαθεν ἀντικείμενον, ἐφ' οὗ, ἀναλόγως τῶν προϋποθέσεων ἐξ ὧν ἕκαστος ἀφωρμάτο, διάφοροι ἐξηγῆθησαν γνώμαι. Ὁ κ. Π., παρερχόμενος ἐν τῇ μελέτῃ αὐτοῦ σύντομον ἱστορικὴν ἐπισκόπησιν περὶ τοῦ θεσμοῦ ἐν γένει τοῦ γάμου παρ' Ἑλλήσι καὶ Ἰσραηλῖταις, παρακολουθεῖ εἴτα μετ' ἰδιαιτέρας ὁλως μεθοδικότητος τὸ ζήτημα ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Δυστυχῶς ὅμως δὲν δύναμα νὰ συμφωνήσωμεν ἐπὶ ὅλων τῶν σημείων τῆς λαμπρᾶς μελέτης τοῦ κ. Π., καὶ δὴ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἐν τῷ γ' μέρει ἐκτιθέμενα. Ἐν αὐτῷ δ σ., ἐκθέτων τὰ ἐν Ἑλλάδι περὶ μικτῶν γάμων ἰσχύοντα, ἐξετάζει καὶ τὸ ζήτημα τοῦ κύρους τῶν ὑπὸ μόνου λατίνου ἱερέως ἱερολογηθέντων γάμων, ἀπαφαιρόμενος ὑπὲρ τῆς ἐγκυρότητος αὐτῶν, ἀποφιν, πρὸς ἣν οὐδέποτε δύναται νὰ συμφωνήσῃ ἡ Ἐκκλησία, ὡς μὴ στήριζομένην οὔτε ἐπὶ τῶν ἱ. κανόνων οὔτε ἐπὶ τῶν ἰσχυόντων νόμων τοῦ Κράτους, ὡς ἄλλως τε ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου τοῦ κ. Π. καταφαίνεται. Διότι περὶ μὲν τῆς πρὸ τοῦ 1821

εποχής προκειμένου τίθεται ζήτημα μόνον, επί του εάν είναι καθ' όλο δυνατόν ή σύμφωνος γάμου μεταξύ ορθόδοξου και έτεροδόξου, όπως ή Έκκλησια, ήνελετο μόνον. Το ζήτημα του κύρους των υπό μόνου λατίνου Ιερέως Ιερολογηθέντων μικτών γάμων υφίσταται μόνον διά την μετά το 1821 περίοδον και δη από το 1861 και έξής, ότε ή παπική Έκκλησία τή έπεμύδασι τής Γαλλικής Κυβερνήσεως, ήθέλησεν, έστω και συγκεκαλυμμένως και άνεπιτυχώς, να καρπωθή ώφέλη, τά όποια τέως δέν εκέκτητο. Το ζήτημα τής έγκυρότητος των υπό μόνου λατίνου Ιερέως Ιερολογηθέντων γάμων ρυθμίζεται, ως γνωστόν επί τή θάσει των νόμων ΧΟΖ' και Χ'ς' εν συνδυασμώ προς τάς από 29 Νοεμβρίου 1833 και από 11/6/1869 και 22/8/1869 περιμικτών γάμων άποφάσεις τής Ι. Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος.

Και ό μόν ΧΟΖ' νόμος περί των τοιούτων γάμων όρίζει ότι ούτος «έχει κύρος, εάν τελήση ατόν Ιερεύ, τής Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας» και ότι οι μέχρι τής εκδόσεως αυτού «τελειθέντες δι Ιερέως τής Ορθόδοξου Ανατολικής Εκκλησίας, λογίζονται ως έξ αρχής έγκυροι». Ο δέ νόμος Χ'ς', τον όποιον, καθ' ή ό κ. Π. άνάφερε (σ. 103) «ή έλληνική Κυβέρνησις, πιεζομένη υπό των σπαών άπειλών τής Ισχυροτάτης τότε Αθτοκρατορίας (δηλ. τής Γαλλίας) εισήγαγε προς ψήφισιν καιπερ υπό ταιύτας συνθήκας συνταχείς, δέν ήδυνήθη να στραγγαλισή τά δίκαια τής Ανατολικής Εκκλησίας, όρισας ότι επιτρέπονται μόν οι μικτοί γάμοι, άνγνωρισθέντων ως έγκύρων των μέχρι τότε συναφθέντων, ήά τηρώνται όμως «τα υπό τής έλληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας περί του άντικειμένου τούτου όρίζομενα». Τοιούτοτρόπως περί των μικτών γάμων προκειμένου, και υπό τής Έλληνικής Πολιτείας θεωρουμένης άπαραιτήτου τής τηρήσεως των περί αυτών διατάξεων τής Ανατολικής Εκκλησίας, τό θέμα του ζητήματος πίπτει και πάλιν επί του τί ή Ορθόδοξος Έκκλησία περί του ζητήματος έχει καθορίσει. Τούτο όρίζεται εν ταις προμνημονυθείσαις συνοδικαίς άποφάσεσι διατασσομένης ότι οι επίσκοποι δύνανται «να διδωσιν άδειαν εις τό να λαμβάνη έ έτέρως εκκλησίας χριστιανός ως γυναίκα τέκνον τής Ανατολικής Εκκλησίας και να στεφίνωνται κατά τήν Εκκλησίαν ταύτην» και ότι ή Έκκλησία «παραδέχεται μόν κατ' εκκλησιαστικήν οικονομίαν...τήν τέλεσιν των μικτών γάμων, υπό τον όρον όμως ν. τελώνται ούτοι υπό όρθοδόξου Ιερέως κατά τάς διατάξεις τής Ορθόδοξου Εκκλησίας». Τήν αρχήν δέ ταύτην ήκολούθησε και ό Άρειος Πάγος διά τής υπ' αριθ. 280)1932 άποφάσεως τής ολομελείας αυτού.

Η άποφαις αύτη πιθανώς να παρυσιαζήται ως έλλειψις και «ύποτυπώδους έστω άνεξιθηρικής», έμφανίζουσα τούς όπαδούς αύτης «ως έρμια πεπαλαιωμένων και άνεξελέγκτων θεοκρατικών συστημάτων», πρέπει όμως να άνγνωρισθή, ότι επί ζητημάτων θρησκευτικών και εκκλησιαστικών ούδέποτε ώφέλησεν ή άπεμπόλησις των κηθερωμένων θεσμών, εις τήν επί των όποιων έμμονήν καλόν θά ήτο εάν έλαμβάνετο ως παράδειγμα αύτή αύτη ή τακτική τής Δυτικής Εκκλησίας.

Ευκλόφορησε τό ΣΤ' τεύχος του υπό του Συλλόγου Τρεψί Ιεράρχαι» εκδομένου τριμηνιαίου θρησκευτικού, έπιστημονικού και κοινωνικού περιοδικού «Χριστιανικά Γράμματα», περιέχον Παν. Ι. Μπρατιώτου, καθηγητού του Πανεπιστημίου, Χριστιανισμός και φεμινισμός, Μητροπολίτου Σερρών Κωνσταντίνου, Η Έλληνική Οικογένεια εν τή μεταπολεμική περιόδω, Άχιλλέως Αδ. Κύρου, Διευθυντού τής «Βοείας», Ρεθύμα επιστροφής εις τήν Θρησκείαν.

Έξεδόθη και ευκλόφορησε τό Γ' τεύχος του διμηνιαίου Περιοδικού τής «Χριστιανικής Ένωσεως Έπιστημόνων «Ακτινές», περιέχον έντός τής επικαίρου ύλης και των ώρχίων διηγημάτων και έπιστημονικά άρθρα, ως τό τω καθηγητού του Πανεπιστημίου του Harvard κ. G. Birkhoff, Διαισθησις, λογική και πίστις εις τήν έπιστήμη, Γ. Βερίτη, Βιβλική λαογραφία, «Παροιμιαί», Τ. «Ο Διδάσκων», ό Ιησούς ως διδάσκαλος, Β', Emile Rideau, τό έργον του André Maurois, Η Μελέτη Κοινωνικά θέματα, Τραγικό ψέμμα κ.ά. Έκτός των άνωτέρω πλουσίαν ιδιικήν μας και ξένην βιβλιογραφίαν και παρακολούθησιν τής εν Βλλάδι και τή Έξωτερική πνευματικής κινήσεως.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ι. Μητροπόλις Αιτωλίας και Ακαρνανίας.

Προκειμένου να προβώμεν εις άνακήρυξιν ύποψηφίων δια τάς κενάς έφημεριακάς θέσεις 1) Ιερού ναού «Άγία Τριάς» Άγγρινίου (5' έφημερίου) και 2) Ιερού ναού Φραγγουλεικων, προσκαλούμεν τούς δουλομένους και έχοντας τά νόμιμα προσόντα όπως μέχρι τέλους τρ. μ. Ιουλίου υποβάλλωσιν ήμιν τά υπό του άναγκαστικού νόμου 1369)1938 προβλεπόμενα δικαιολογητικά. Έν Μεσολογγίω τή 20 Ιουλίου 1939. Έντολή του Μητροπολίτου Ό Πρωτοσύγκελλος.

Ι. Μητροπόλις Αργολίδας

Πρός πλήρωσιν τής κενής θέσεως έφημερίου του ένοριακού Ι. ναού του Αγίου Γεωργίου Γιαννουλεικων—Χονδαλεικων, δυνάμει του 65 άρθρου του 1369 Άναγκαστικού Νόμου, περί Ιερών ναών και έφημεριών» καλούνται οι εκ των προσοντούχων δουλόμενοι, εν άνακηρυχθέντι ύποψηφιοι, όπως υποβάλλωσι μέχρι τής 31 Ιουλίου 1939 τά υπό του 68 άρθρου ίδιου νόμου απαιτούμενα άποδεικτικά προσόντων. Έν Πειραιεί τή 22α Ιουλίου 1939. Ό Τοποτηρητής τής Ι. Μητροπόλεως Άργολίδος.

† Ό Γόρας, Σπετσών και Αιγίνης Προκόπιος

Ι. Μητροπόλις Θεσσαλονίκης

Έχοντας υπ' όψει τό άρθρον 65 παρ. 2 του Άν. Νόμου 1369 περί «Ιερών ναών και έφημεριών» προσκαλούμεν τούς δουλομένους να καταλάβωσι τήν χηρεύουσαν θέσιν τακτικού έφημερίου του Ιερού ναού Αγίων Πάντων Θεσσαλονίκης, όπως έντός μηνός από σήμεραν υποβάλλωσιν εις τά γραφεία μας τά υπό του άρθρου 65 του αυτού νόμου όριζόμενα δικαιολογητικά έγγραφα των προσόντων αυτών προκειμένου να άνακηρυχθώσιν ύποψηφιοι διά τήν άνω ένορίαν. Έν Θεσσαλονίκη τή 1η Ιουλίου 1939. Ό Γεν. Αρχιερατικός Έπίτροπος ό Όλύμπου Καλλινίκος

Ι. Μητροπόλις Κίτρους

Έπειδή ούδεις των έχόντων τά νόμιμα προσόντα του άρθρου 2 του άρθρου 65 του Άναγκαστικού Νόμου 1369/38 περί Ιερών Ναών και Έφημεριών» υπέβαλεν αίτησιν ύποψηφιότητος διά τήν χηρεύουσαν έφημεριακήν θέσιν εν τή Ιερή Μητροπολιτική Ναφ τής Άγίας νικήφωσ-Κατερινής, διά τούτο καλούμεν τούς δουλομένους εκ των έχόντων τά προσόντα του άρθρου 3 του αυτου άρθρου, όπως έντός μηνός από σήμεραν υποβάλλωσιν εις τήν Ιεράν Μητροπολιν τά υπό του άρθρου 68 του αυτού Νόμου όριζόμενα πιστοποιητικά ως και πιστοποιητικόν του Ύφυπουργείου Δημοσίας Ασφαλείας περί κοινωνικών φρονημάτων, προκειμένου να προδώμεν εις τήν άνάδειξιν ύποψηφίου Ιερέως προς συμπλήρωσιν τής χηρεύουσής έφημεριακής θέσεως. Έν Κατερίνη τή 1η Ιουλίου 1939. † Ό Κίτρους Κωνσταντίνος.

Ι. Μητροπόλις Μεγαρίδος

Στερουμένης τής ένορίας Αγίας Περικουής Μεγάρων τακτικού έφημερίου καλούμεν τούς δουλομένους να καταλάβωσι τήν θέσιν ταύτην και έχοντας τά νόμιμα προσόντα, ίνα υποβάλλωσιν ήμιν έντός μηνός από τής δημοσίευσέως τής παρούσης τά υπό του άρθρου 65 του νόμου 1369 (περί ένορ. ναών και έφημεριών) απαιτούμενα πιστοποιητικά προκειμένου μετά ταύτα να προδώμεν εις τήν άνακήρυξιν των ύποψηφίων. Μετά των άνω πιστοποιητικών, δέον να υποβληθ ήμιν και πιστοποιητικόν του Ύφυπουργείου Δημοσίας Ασφαλείας περί των κοινωνικών αυτών φρονημάτων. Μορφωτικά προσόντα τουλάχιστον οι έγγεγραμμένοι εις τήν τρίτην τάξιν τής Θεολογικής ή άλλης Σχολής του Πανεπιστημίου ή οι πτυχιαχοι τής Ριζαρείου Έκκλησιαστικής Σχολής ή πεντατάξιων Ιερατικών Σχολών. Έν Μεγάροι τή 21 Ιουλίου 1939.

† Ό Μεγαρίδος Άκωδος

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ οι άνταλασσόντες Περιοδικά, Βιβλία και παντός είδους έντυπα, ν' άποστέλλωσι ταύτα εις τό έξής εις τήν κατωθι διεύθυνσιν (Περιοδικόν «Έκκλησια» όδός Φιλοθέης άριθ. 19, Αθήνας).

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ : Π. Σ. ΜΑΝΩΛΕΣΗΣ

Τύποις «Φοίνικος», όδός Λεονότου 4. — Τηλ. 54-229